

Crna Gora

DECENIJA
OBNOVE
NEZAVISNOSTI
HILJADU GODINA
DRŽAVNOSTI
2016

Da je vječna Crna Gora

KOMISIJA ZA KONTROLU DRŽAVNE POMOĆI

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ
o dodijeljenoj državnoj pomoći u Crnoj Gori u 2015. godini

Podgorica, jun 2016

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. METODOLOGIJA	3
2.1. Pravni osnov	3
2.2. Prikupljanje podataka	4
2.3. Prikaz podataka	5
2.4. Definicije i objašnjenja	5
3. DODIJELJENA DRŽAVNA POMOĆ U CRNOJ GORI U 2015. GODINI	5
3.1. Državna pomoć u Crnoj Gori u poređenju sa osnovnim makroekonomskim indikatorima	5
3.2. Dodijeljena državna pomoć u Crnoj Gori u poređenju sa zemljama članicama Evropske unije u 2014. godini	7
4. IZVJEŠTAJ PO KATEGORIJAMA DRŽAVNIH POMOĆI	8
4.1. Horizontalna državna pomoć	11
4.2. Sektorska državna pomoć	13
4.3. Regionalna državna pomoć	14
5. USLUGE OD OPŠTEG EKONOMSKOG INTERESA (UOEI) I POMOĆI MALE VRIJEDNOSTI (<i>DE MINIMIS</i> POMOĆI)	16
5.1. Usluge od opšteg ekonomskog interesa (UOEI)	17
5.2. Pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći)	18
6. PREGLED DRŽAVNIH POMOĆI U POLJOPRIVREDI	19
7. DRŽAVNA POMOĆ PO REGIONIMA I OPŠTINAMA	19
8. VRSTE (INSTRUMENTI) DODJELE DRŽAVNE POMOĆI	21
8.1. Državne garancije kao instrument pomoći	22
9. ANALIZA EFEKATA DODIJELJENE DRŽAVNE POMOĆI	24
9.1. Razlozi i osnov za analizu efekata	24
9.2. Analiza efekata	25
10. REZIME	48
Prilog A - Informacija o privrednim subjektima koji su bili korisnici državne pomoći u 2015. godini	50

1. UVOD

Od stupanja na snagu Odluke Savjeta ministara Evropske unije o Evropskom partnerstvu, napredak Crne Gore u evropskim integracijama se prati, između ostalog, i na osnovu stepena ispunjenja preporuka koje ovaj dokument sadrži. Jedna od preporuka je i izgradnja transparentnog sistema državne pomoći, kao prvog koraka ka uspostavljanju kontrole u ovoj oblasti.

Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Crne Gore, s druge strane (u daljem tekstu: SSP), Crna Gora je preuzela obavezu usvajanja pravnog okvira za kontrolu državne pomoći, usklađenog sa pravnom tekovinom Evropske unije (*acquis communautaire*) u ovoj oblasti.

Na ovaj način je omogućena efikasna prethodna (*ex ante*) i naknadna (*ex post*) kontrola svih novih mjera državne pomoći, kao i usaglašavanje već postojećih mjera sa pravilima koja budu uspostavljena, što će imati pozitivne efekte u kreiranju ekonomske politike, planiranju budžeta i unapređenju politike regionalnog razvoja.

Ovaj izvještaj je deveti ove vrste do sada, i sadrži podatke i informacije za 2015. godinu. Izvještaj je baziran na informacijama dobijenim od strane davalaca državne pomoći, tj. od strane ministarstava i organa lokalne samouprave. Pravni osnov za izradu ovog izvještaja predstavlja Zakon o kontroli državne pomoći („Službeni list Crne Gore“, br. 74/09 i 57/11) (u daljem tekstu: Zakon). Metodologija izrade godišnjeg izvještaja propisana je Pravilnikom o sadržaju godišnjeg izvještaja o dodijeljenoj državnoj pomoći („Službeni list Crne Gore“, br. 32/10, 22/12 i 50/12) (u daljem tekstu: Pravilnik). U skladu sa Zakonom i obavezama iz SSP-a, ovaj izvještaj biće dostavljen Vladi i Skupštini Crne Gore, nakon čega će biti poslat i Evropskoj komisiji.

Metodologija koja se koristi u Evropskoj uniji i njenim državama članicama u pripremanju godišnjih izvještaja o dodijeljenim pomoćima korišćena je u pripremi inventara (popisa) dodijeljene državne pomoći u 2015. godini. Inventar (popis) državne pomoći je posebna, unaprijed određena tabela sa podacima o dodijeljenim državnim pomoćima, i predstavlja bazu podataka za pripremanje godišnjeg izvještaja.

Konsolidovani Inventar (popis) državne pomoći je dostupan na internet stranici Komisije za kontrolu državne pomoći www.kkdp.gov.me

2. METODOLOGIJA

2.1. Pravni osnov

U cilju sprovođenja efikasne kontrole nad dodjelom državne pomoći, Crna Gora je usvojila pravni okvir koji čine sljedeći propisi:

- Zakon o kontroli državne pomoći („Službeni list Crne Gore“, br.74/09 i 57/11)
- Uredba o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći („Službeni list Crne Gore“, br. 27/10, 34/11 i 16/14);
- Uredba o načinu i postupku podnošenja prijave državne pomoći („Službeni list Crne Gore“, br. 27/10, 34/11 i 12/13);

- Uredba o načinu vođenja evidencije o državnoj pomoći (“Službeni list Crne Gore”, br. 27/10 i 34/11);
- Pravilnik o sadržaju godišnjeg izvještaja o dodijeljenoj državnoj pomoći (“Službeni list Crne Gore”, br. 31/10, 22/12 i 50/12).
- Pravilnik o listi pravila državne pomoći („Službeni list Crne Gore“, br. 35/14, 02/15, 38/15 i 20/16)

Oblast državne pomoći u Evropskoj uniji regulisana je čl. 107-109 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (u daljem tekstu: UFEU). Na osnovu odredbi člana 107 stav 1 UFEU-a i u skladu sa Zakonom i SSP-om, državna pomoć predstavlja svaku pomoć koja:

- je dodijeljena iz javnih sredstava,
- je selektivna,
- predstavlja ekonomsku prednost određenom privrednom subjektu, sektoru ili regionu ili proizvodnji određenih proizvoda ili pružanju određenih usluga i na taj način narušava ili prijeti da naruši konkurenciju na tržištu; i
- utiče na međunarodnu trgovinu.

Prema metodologiji Evropske komisije, državnom pomoći se ne smatra pomoć dodijeljena korisnicima koji nijesu privredni subjekti, odnosno koji ne obavljaju djelatnost proizvodnje i/ili prometa robe i/ili vršenja usluga na tržištu. Državnom pomoći se ne smatra pomoć dodijeljenja privrednim subjektima za obavljanje usluge od opšteg ekonomskog interesa kada su kumulativno ispunjeni određeni kriterijumi¹ kao ni pomoć male vrijednosti (*de minimis*) – do 200.000 eura jednom privrednom društvu za period od 3 fiskalne godine, bez obzira na opravdane troškove.

U skladu sa navedenim, Izvještaj za 2015. godinu ne sadrži podatke o pomoći:

- dodijeljenoj domaćinstvima, invalidnim licima, za infrastrukturne projekte (ukoliko je pristup infrastrukturi obezbijeđen za sve potencijalne korisnike pod jednakim uslovima);
- koja ima karakter opštih mjera i dostupna je svim subjektima pod istim uslovima (kvote, javne nabavke, tehnički standardi, opšte mjere poreske politike),
- dodijeljenoj za potrebe odbrane.

2.2. Prikupljanje podataka

Izvještaj sadrži podatke o državnim pomoćima dodijeljenim korisnicima u Crnoj Gori u 2015. godini. Davaoci državnih pomoći su objedinili podatke o individualnim i pomoćima dodijeljenim u okviru šema državnih pomoći. Ovi podaci poslani su Odjeljenju za državnu pomoći i Komisiji za kontrolu državne pomoći, gdje su obrađeni u skladu sa važećom metodologijom.

Ovogodišnji izvještaj uključuje procjenu bruto domaćeg proizvoda (u daljem tekstu: BDP), kao i podatke o javnim rashodima, dobijene od strane Ministarstva finansija.

¹ Kriterijumi iz predmeta Altmark: privredno društvo primalac mora zaista da ima obavezu pružanja usluge od opšteg ekonomskog interesa koja mora biti jasno definisana, parametri na osnovu kojih se kompenzacija izračunava moraju se utvrditi unaprijed na objektivan i transparentan način, kompenzacija ne smije preći ono što je potrebno da se pokriju svi troškovi ili dio troškova nastalih u ispunjavanju obaveza pružanja javnih usluga, uzimajući u obzir odgovarajuće primitke i opravdanu dobit i visina potrebne kompenzacije mora se odrediti na osnovu analize troškova koje bi imalo prosječno dobro vođeno privredno društvo adekvatno opremljeno odgovarajućim sredstvima, ukoliko nije izabrano procedurom javnih nabavki.

2.3. Prikaz podataka

Davaoci državne pomoći dostavili su izvještaje o dodijeljenim državnim pomoćima po kategorijama, namjeni i vrstama (instrumentima).

Izvještaj sadrži konsolidovane podatke po kategorijama i vrsti (instrumentu) dodijeljene državne pomoći u prethodnoj godini. Bitno je napomenuti da Izvještaj obuhvata samo ona javna sredstva koja predstavljaju državnu pomoć u skladu sa Zakonom.

Državna pomoć dodijeljena u sektoru poljoprivrede prikazana je posebno, u skladu sa članom 73(9) SSP-a i članom 1 stav 2 Zakona.

Državna pomoć za usluge od opšteg ekonomskog interesa i državna pomoć male vrijednosti (de minimis), prikazane su posebno, obzirom da se po metodologiji EU iste ne prikazuju kao dio godišnjeg izvještaja već se za njih vodi posebna evidencija.

2.4. Definicije i objašnjenja

Državna pomoć su rashodi, umanjeni prihodi ili umanjenje imovine države, odnosno opštine, kojom se narušava ili može narušiti slobodna konkurencija na tržištu i koja može uticati na trgovinu između Crne Gore i Evropske Zajednice ili države članice Centralno-evropskog ugovora o slobodnoj trgovini (CEFTA), dovodenjem u povoljniji tržišni položaj određenih privrednih subjekata, proizvoda ili usluga. Namjena državne pomoći je da finansira i sufinansira programe privrednih subjekata koji se bave tržišnom proizvodnjom roba i usluga radi sticanja dobiti i na taj način sticanja prednosti u odnosu na konkurente.

Državna pomoć može biti dodijeljena kao individualna državna pomoć i na osnovu šeme državne pomoći. **Individualna pomoć** je pomoć dodijeljena određenom korisniku za određenu namjenu ili određeni projekat, a **šema državne pomoći** je akt na osnovu kojeg državna pomoć može biti dodijeljena potencijalnim korisnicima na osnovu opštih uslova utvrđenih u šemi, kao i akt na osnovu kojeg je državna pomoć, koja nije uslovljena određenim projektom korisnika, dodijeljena na neodređeno vrijeme i/ili u neodređenom iznosu.

U Crnoj Gori, državna pomoć se dodjeljuje iz **državnog budžeta** kroz različite vrste (instrumente) koji mogu biti direktni (najčešće subvencije) ili indirektni (npr. fiskalne olakšice, garancije itd.).

U skladu sa Zakonom, **davaoci** državne pomoći definisani su kao organi državne uprave, organi lokalne uprave i pravna lica koja upravljaju i raspolazu prihodima uvedenim zakonom i na osnovu zakona.

Korisnik državne pomoći je pravno ili fizičko lice koje u obavljanju djelatnosti proizvodnje, prometa robe, odnosno pružanja usluga na tržištu, koristi državnu pomoć.

3. DODIJELJENA DRŽAVNA POMOĆ U CRNOJ GORI U 2015. GODINI

3.1. Državna pomoć u Crnoj Gori u poređenju sa osnovnim makroekonomskim indikatorima

Tabela 1: Ukupna državna pomoć u odnosu na makroekonomske pokazatelje

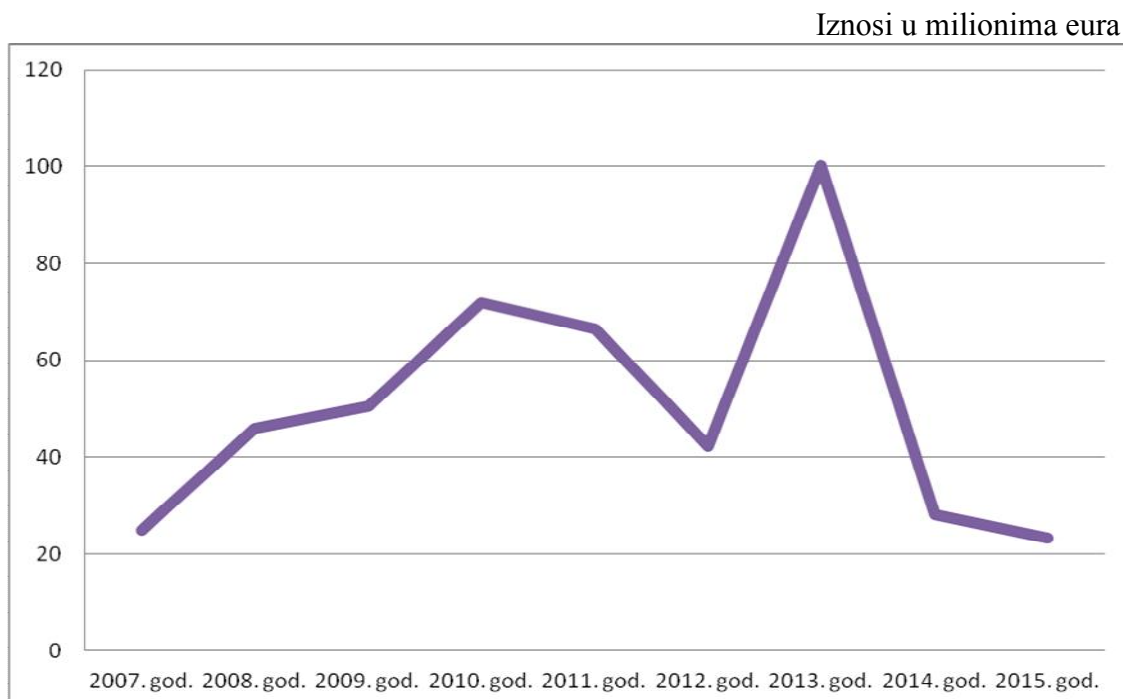
Indikator	Jedinica mjere	2013	2014	2015
Državna pomoć	miliona eura	100,301	28,032	23,374
BDP	miliona eura	3.327,000	3.393,200 ²	3.606,600 ³
Učešće državne pomoći u BDP-u	%	3,02	0,83	0,65
Javni rashodi	miliona eura	1.587,97	1.606,65	1.829,70 ⁴
Učešće državne pomoći u javnim rashodima	%	6,32	1,74	1,28
Zaposleni	Broj	171 865	173 816	175 899
Državna pomoć po zaposlenom	Euro	583,60	161,28	132,89
Stanovništvo	Broj	622 777	621 518	622 099
Državna pomoć po glavi stanovnika	Euro	161,05	45,10	37,57

U Tabeli 1. prikazani su podaci o ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći u Crnoj Gori za prethodne tri godine (uključujući sektor poljoprivrede i ribarstva i sektor saobraćaja) u odnosu na osnovne makroekonomske pokazatelje. Procenat državne pomoći u BDP-u smanjen je sa 0,83% u 2014. na 0,65% u 2015. godini. Apsolutni iznos dodijeljene državne pomoći u 2015. godini je manji za 16,62% u odnosu na 2014. godinu.

U 2015. godini dodijeljena državna pomoć u Crnoj Gori iznosila je 23.374.549,19 eura.

Iako Izvještaj sadrži podatke za 2013., 2014. i 2015. godinu, grafikon koji slijedi pokazuje trend državnih pomoći u Crnoj Gori od 2007. godine, od kada se godišnji izvještaji o dodijeljenoj državnoj pomoći pripremaju u skladu sa metodologijom Evropske unije.

Slika 1: Trend kretanja državne pomoći za period 2007 - 2015. godina

² Izvor podataka: MONSTAT

³ Procjena Ministarstva finansija

⁴ Izvor podataka: Ministarstvo finansija

U tabeli 2 prikazani su podaci o dodijeljenoj državnoj pomoći u Crnoj Gori za prethodne tri godine (isključujući sektor poljoprivrede i ribarstva i sektor saobraćaja) u odnosu na osnovne makroekonomske pokazatelje.

Tabela 2: Državna pomoć (bez sektora poljoprivrede i ribarstva i saobraćaja) u odnosu na makroekonomske pokazatelje.

Iznosi su u hiljadama eura

Indikator	Jedinica mjere	2013	2014	2015
Državna pomoć	miliona eura	95,648	25,935	19,104
BDP	miliona eura	3.327,000	3.393,200	3.606,600
Učešće državne pomoći u BDP-u	%	2,88	0,76	0,53
Javni rashodi	miliona eura	1.587,97	1.606,65	1.829,70
Učešće državne pomoći u javnim rashodima	%	6,02	1,61	1,04

3. 2. Dodijeljena državna pomoć u Crnoj Gori u poređenju sa zemljama članicama Evropske unije u 2014. godini

Tabela 3: Ukupna državna pomoć (bez sektora poljoprivrede i ribarstva, saobraćaja i antikriznih mjera) u EU 28, državama članicama i Crnoj Gori

Država članica	Ukupna državna pomoć bez sektora poljoprivrede i ribarstva, saobraćaja i antikriznih mjera	
	mil. eura	BDP učešće u %
*CG2015	19,104	0,53
CG2014	25,9	0,76
EU-28	93520,68914	0,67
Belgija	1606,5	0,40
Bugarska	150,9	0,35
Češka Republika	2004,7	1,30
Danska	2426,8	0,94
Njemačka	38537,6	1,32
Estonija	201,5	1,01
Irska	541,4	0,29
Grčka	1668,5	0,94
Španija	2666,5	0,26
Francuska	14365	0,67
Hrvatska	153,9	0,36
Italija	4870,2	0,30
Kipar	81,4	0,47
Letonija	447,4	1,89

Litvanija	78,2	0,21
Luksemburg	134	0,27
Mađarska	1451,6	1,39
Malta	80,8	1,02
Holandija	1769,6	0,27
Austrija	1317,4	0,40
Poljska	4495,1	1,09
Portugalija	722,4	0,42
Rumunija	848,3	0,57
Slovenija	393,9	1,06
Slovačka	298,6	0,40
Finska	1510,7	0,74
Švedska	3167,6	0,74
Velika Britanija	7530,6	0,33

U tabeli 3 prikazani su podaci o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2014. godini (ažurirani u jesen 2013. godine), prema posljednjim raspoloživim podacima na sajtu Evropske Komisije.

4. IZVJEŠTAJ PO KATEGORIJAMA DRŽAVNIH POMOĆI

Prema metodologiji Evropske unije, državna pomoć se, prema primarnim ciljevima dodjele, dijeli na sljedeće kategorije:

- Horizontalnu državnu pomoć,
- Sektorsku državnu pomoć, i
- Regionalnu državnu pomoć.

Takođe, državna pomoć u Evropskoj uniji dodjeljuje se i kao naknada za pružanje usluge od opšteg ekonomskog interesa (UOEI), i kao pomoć male vrijednosti (*de minimis* pomoć).

Horizontalna državna pomoć namijenjena je većem broju korisnika, bez davanja prednosti ranije određenim (poznatim) ekonomskim aktivnostima, privrednim društvima, proizvodima i uslugama i na taj način narušava konkurenciju u manjem obimu nego sektorske pomoći.

Sektorska državna pomoć je namijenjena tačno utvrđenim sektorima i aktivnostima, narušavajući ili prijeteći da naruši konkurenciju na tržištu u većem obimu. Upravo iz razloga selektivnosti kod dodjele ove vrste pomoći, a naročito kada se radi o tzv. sektorima čelika, uglja, sintetičkih vlakana i brodogradnje, EU primjenjuje posebna pravila. Imajući u vidu navedeno, ova pravila su ugrađena u posebne protokole SSP-a.

Regionalna državna pomoć se dodjeljuje sa ciljem podsticanja privrednog razvoja nerazvijenih, odnosno manje razvijenih regiona, prije svega onih u kojima je životni standard izuzetno nizak ili u kojima vlada velika nezaposlenost. Ova kategorija državne pomoći se dodjeljuje privrednim subjektima u regionima gdje se ulaganja smatraju opravdanim zbog postojanja ekonomskih, prirodnih, socijalnih i/ili drugih nedostataka.

Usluge od opšeg ekonomskog interesa (UOEI) su usluge koje organi vlasti država članica na nacionalnom, regionalnom ili nivou lokalnih zajednica, klasifikuju kao one koje su od opšteg interesa i zbog toga je država u obavezi da ih servisira. Ova kategorija obuhvata kako ekonomske, tako i neekonomske aktivnosti, ali su samo ekonomske aktivnosti predmet posebnog EU zakonodavstva koje se odnosi na unutrašnje tržište i konkurenciju.

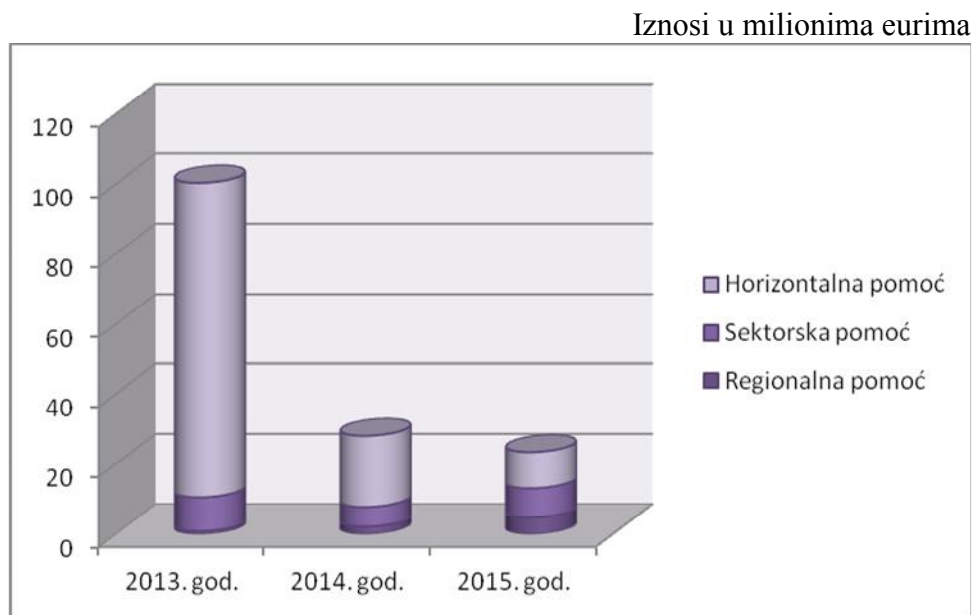
Pomoć male vrijednosti (*de minimis* pomoć) je pomoć dodijeljena jedinstvenom privrednom društvu tokom bilo kojeg perioda od tri fiskalne godine koja ne prelazi 200.000 eura, odnosno 100.000 eura za obavljanje komercijalnog prevoza tereta u drumskom saobraćaju.

Tabela 4: Ukupno dodijeljena državna pomoć u Crnoj Gori u 2013., 2014. i 2015. godini po kategorijama

Iznosi u milionima eura

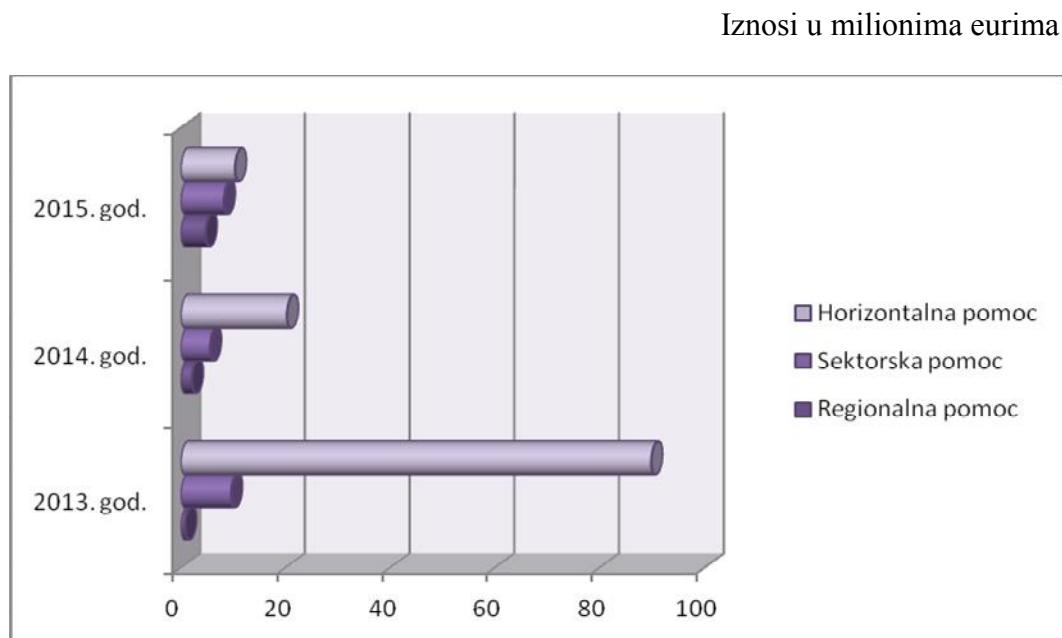
Kategorija	2103.	Učešće%	2014.	Učešće%	2015.	Učešće%
1.Horizontalne pomoći	89,843	89,57	20,286	72,37	10,359	44,32
Obuka	0,000	0,00	0,000	0,00	0,000	0,00
Zapošljavanje	0,648	0,65	0,690	2,46	1,734	7,42
MSP	3,503	3,49	4,042	14,42	8,204	35,10
Sanacija i restrukturiranje	85,055	84,80	9,569	34,13	0,000	0,00
Otklanjanje štete nastalih usled prirodnih nepogoda	0,000	0,00	0,000	0,00	0,000	0,00
Zaštita životne sredine	0,000	0,00	0,000	0,00	0,000	0,00
Istraživanje i razvoj	0,263	0,26	0,655	2,34	0,421	1,80
Ostale pomoći	0,374	0,37	5,330	19,01	0,000	0,00
2.Sektorske državne pomoći	9,612	9,58	5,603	19,99	8,236	35,23
Rudarstvo	0,000	0,00	0,000	0,00	0,000	0,00
Čelik	0,000	0,00	0,000	0,00	0,000	0,00
Saobraćaj	3,820	3,81	1,641	5,85	3,700	15,83
Poljoprivreda i ribarstvo	0,833	0,83	0,456	1,63	0,571	2,44
Kultura, informisanje i sport	4,959	4,94	3,506	12,51	3,965	16,96
Brodogradnja	0,000	0,00	0,000	0,00	0,000	0,00
Finansijske usluge	0,000	0,00	0,000	0,00	0,000	0,00
Ostali sektori	0,000	0,00	0,000	0,00	0,000	0,00
3.Regionalna pomoć	0,847	0,84	2,143	7,65	4,780	20,45
Ukupno	100,301	100,00	28,032	100,00	23,375	100,00

Slika 2: Struktura ukupne državne pomoći u Crnoj Gori u 2013, 2014. i 2015. godini

Podaci iskazani u Tabeli 4. i na Slikama 2. i 3. o učešću pojedinih kategorija državne pomoći u ukupnom iznosu dodijeljene državne pomoći u Crnoj Gori, pokazuju da je u 2015. godini, u ukupno dodijeljenoj državnjoj pomoći učešće horizontalne pomoći 44,32%, sektorske 35,23% i regionalne 20,45%.

Slika 3: Struktura državne pomoći u Crnoj Gori u 2013, 2014. i 2015. godine

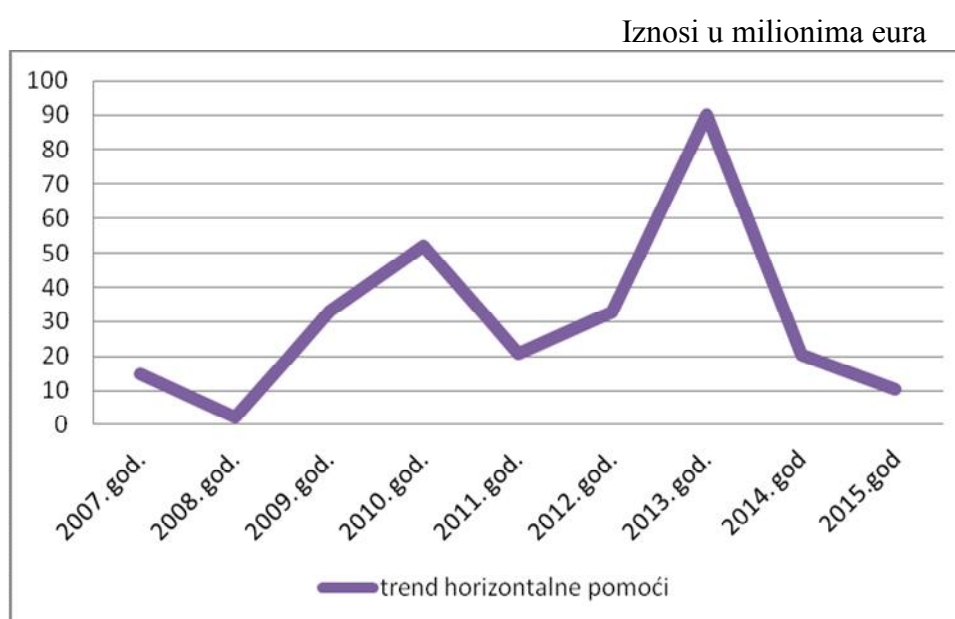
4.1. Horizontalna državna pomoć

Tabela 5: Horizontalna državna pomoć u Crnoj Gori u 2013, 2014. i 2015. godini

Iznosi u hiljadama eura

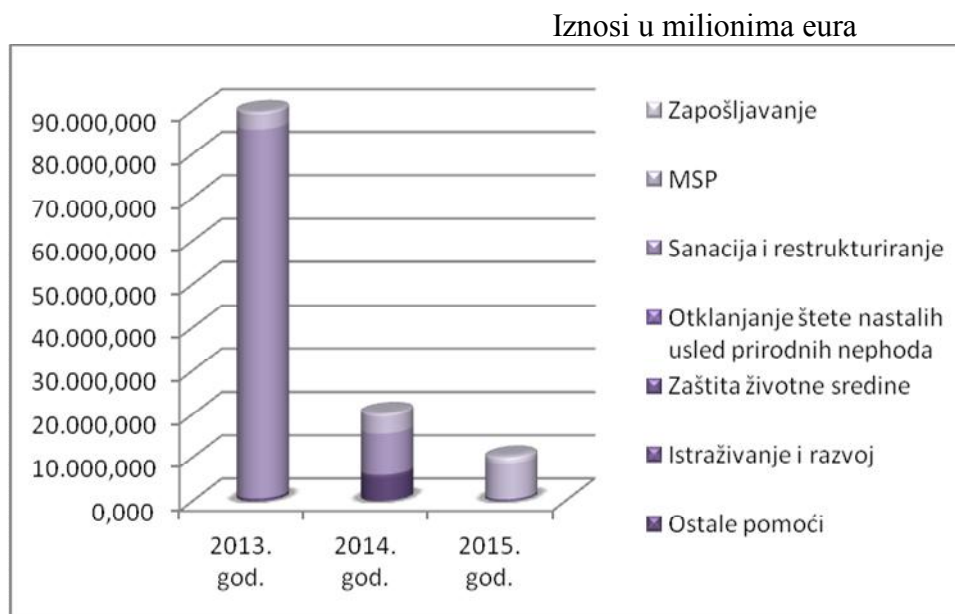
Vrsta horizontalne državne pomoći	2013. god.	2014. god.	2015. god.	Indeks 14/13	Indeks 15/14
Obuka	0,000	0,000	0,000	-	-
Zapošljavanje	648,262	690,230	1.733,515	106,47	251,15
MSP	3.502,733	4.042,134	8.203,570	115,40	202,95
Sanacija i restrukturiranje	85.055,023	9.568,729	0,000	11,25	0,00
Otklanjanje štete nastalih usled prirodnih nepogoda	0,000	0,000	0,000	0,00	0,00
Zaštita životne sredine	0,000	0,000	0,000	0,00	0,00
Istraživanje i razvoj	263,121	655,289	421,431	249,04	64,31
Ostale pomoći	373,534	5.330,000	0,000	1426,91	0,00
Ukupno	89.842,673	20.286,382	10.358,516	22,58	51,06

Slika 4: Trend horizontalne pomoći

Prema podacima iskazanim u Tabeli 5, apsolutni iznos horizontalne državne pomoći je u 2015. godini u odnosu na 2014. godinu smanjen za 51,06 %, dok je u odnosu na 2013. godinu apsolutni iznos pomoći smanjen za 88,47%.

Slika 5: Struktura horizontalne državne pomoći u 2013, 2014. i 2015. godini

U izvještaju postoji kategorija ostale pomoći, koja podrazumijeva pomoći kojima namjena nije mogla biti identifikovana po kategorijama.

4.2. Sektorska državna pomoć

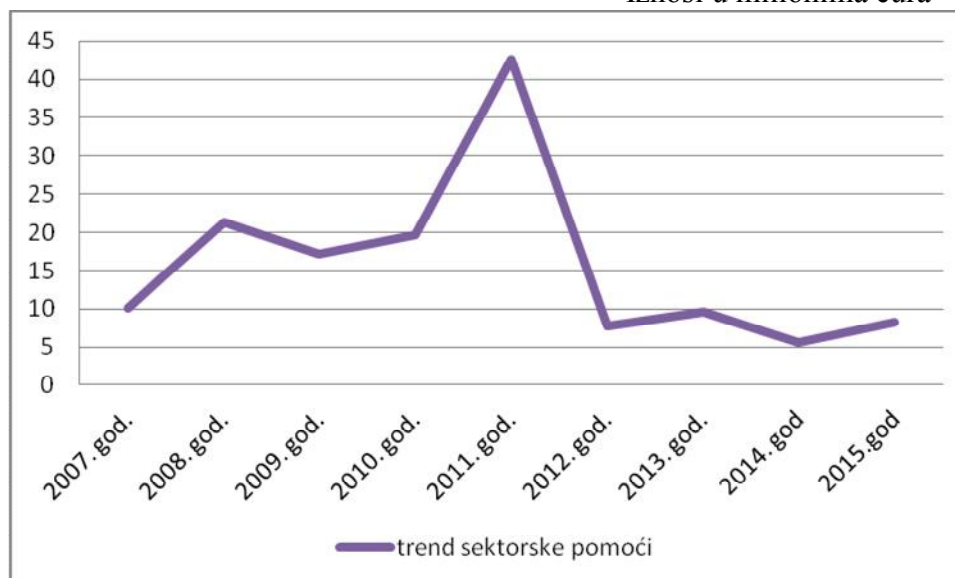
Tabela 6: Sektorska državna pomoć u Crnoj Gori u 2013, 2014. i 2015. godini

Iznosi u milionima eura

Sektor	2013. god.	2014. god.	2015. god.	Index 14/13	Index 15/14
Rudarstvo	0,000	0,000	0,000	0,00	0,00
Čelik	0,000	0,000	0,000	0,00	0,00
Saobraćaj	3,820	1,641	3,700	42,95	225,52
Poljoprivreda i ribarstvo	0,833	0,456	0,571	54,75	125,28
Kultura, informisanje i sport	4,959	3,506	3,965	70,70	113,08
Brodogradnja	0,000	0,000	0,000	0,00	0,00
Finansijske usluge	0,000	0,000	0,000	0,00	0,00
Ostali sektori	0,000	0,000	0,000	0,00	0,00
Ukupno	9,612	5,603	8,236	58,29	147,00

Slika 6: Trend sektorske državne pomoći

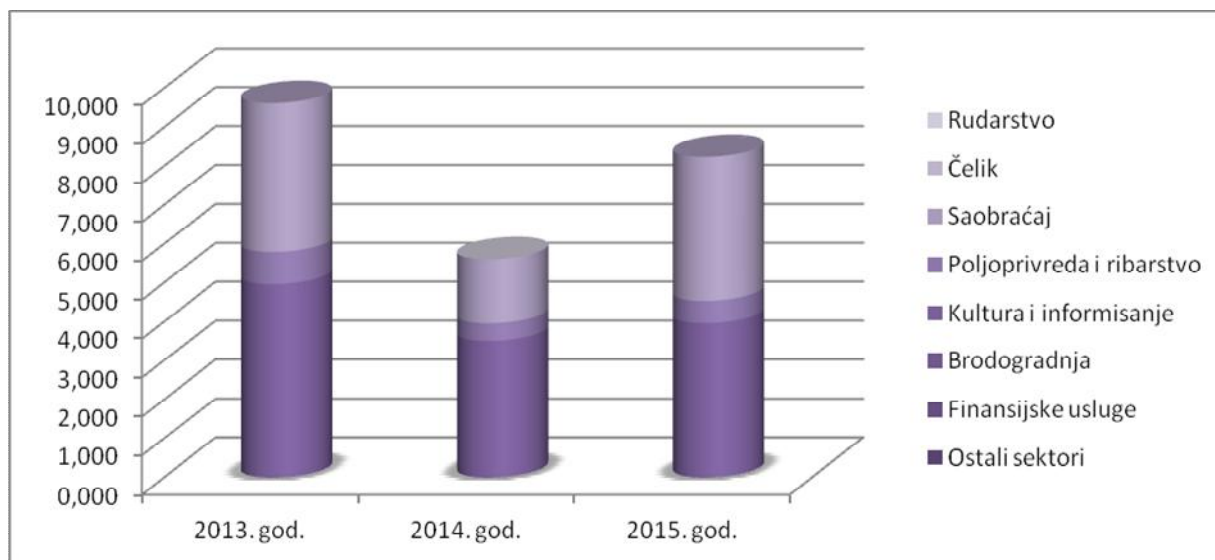
Iznosi u milionima eura

Apsolutni iznos dodijeljene sektorske državne pomoći u 2015. godini je 31,97% veći u odnosu na 2014. godinu, odnosno manji 14,32% u odnosu na 2013. godinu.

Slika 7: Struktura sektorske državne pomoći u Crnoj Gori u 2013., 2014. i 2015. godini

Iznosi u milionima eura

4.3. Regionalna državna pomoć

Regionalna državna pomoć se dodjeljuje u cilju podsticanja razvoja manje razvijenih, odnosno nerazvijenih područja - regiona i usmjerena je na ublažavanje strukturnih problema i regionalne neravnomjernosti u razvoju. Ova kategorija državne pomoći podrazumijeva mjere koje podstiču ekonomsku aktivnost, sa ciljem smanjenja ekonomskih, prirodnih, socijalnih i drugih razlika u tim područjima.

U 2015. godini, regionalna pomoć je iznosila 4.780.372,73 eura.

Tabela 7: Regionalna državna pomoć u Crnoj Gori u 2013, 2014. i 2015. godini

Pokazatelj	Iznosi u milionima eura				
	2013. god.	2014. god.	2015. god.	Index 14/13	Index 15/14
Regionalna državna pomoć	0,847	2,143	4,780	253,20	223,03

Ministarstvo ekonomije je u 2015. godini dodijelio regionalnu pomoć za sledeće projekte:

- na osnovu Programa podsticanja razvoja konkurentnosti preduzetnika, mikro, malih i srednjih preduzeća u Sjevernom regionu Crne Gore i manje razvijenim opštinama, dodijeljena je pomoć u iznosu od 9.362,33 eura,
- na osnovu Programa podsticanja razvoja klastera u Sjevernom regionu i manje razvijenim opštinama Crne Gore za 2012 – 2016. godinu, u 2015. godini dodijeljena je pomoć u iznosu od 9.800,00 eura u obliku subvencije refundiranjem dijela troškova investicije, odnosno projekta,
- na osnovu Programa povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja za period 2014-2016. godine, dodijeljena je pomoć u iznosu od 69.264,00 eura,
- na osnovu Projekta izdavanje garancije za kreditno zaduženje Crnogorskog elektroprenosnog sistema AD Podgorica, u 2015. godini izdata je garancija u iznosu od 40.000.000,00 eura CGES-u, u skladu sa rješenjem Komsije br. 01-8/1 od 29. januara 2013. godine. Imajući u vidu da nijesu postojali podaci o procjeni koštanja garancije od finansijskih institucija, u izvještaju je prikazan iznos od 4.000.000,00 eura u skladu sa metodologijom EU,
- na osnovu Odluke o preuzimanju osnivačkih prava i udjela u osnivačkom kapitalu, preduzeću DOO Centar za razvoj durmitorskog područja obezbijedena su sredstva za participaciju u dijelu troškova zarade za jednog zaposlenog, na mjesečnom nivou, u iznosu od 50% prosječne mjesečne bruto zarade u Crnoj Gori. Po ovom osnovu u 2015. godini dodijeljeno je 4.341,00 eura,
- na osnovu rješenja Komisije za kontrolu državne pomoći, br. 01-61 od 14.11.2014. godine i Zaključka Vlade Crne Gore br. 08-2921/3 od 26.12.2014. godine Rudniku mrkog uglja d.o.o dodijeljena je pomoć u iznosu 549.258,44 eura (otpis obaveza po osnovu koncesione nadoknade u iznosu od 285.784,34 eura, preuzimanje duga za poreze i doprinose od strane Vlade Crne Gore 125.621,55 eura i odlaganje obaveza po osnovu poreza i doprinosa u iznosu 137.852,55 eura).

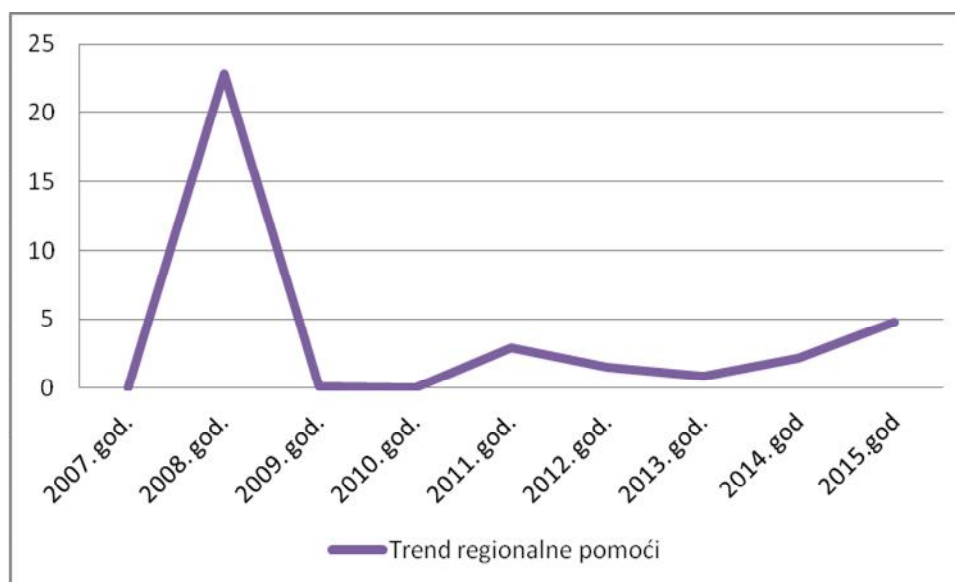
Ministarstvo održivog razvoja i turizma je u 2015. godini dodijelio regionalnu pomoć za sledeće projekte:

- na osnovu Investicionog plana AD Ski Resort – Kolašin 1450 u cilju povećanja turističke ponude sjevernog regiona a ujedno i podsticanja razvoja određene regije Crne Gore dodijeljen je iznos od 6.469,56 eura,
- na osnovu Investicionog plana Gintašmont Investment Construction and Trade AD u cilju povećanja ponude ugostiteljskih usluga u Podgorici dodijeljen je iznos od 15.563,71 eura.

Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj opštine Bijelo Polje je u 2015. godini oslobodio plaćanja naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta kompaniju Mesopromet u iznosu od 116.313,69 eura, a na osnovu Odluke o olakšicama i Ugovora o korišćenju finansijskih olakšica br.15/1-5222/1 i Aneksa ugovora br.15/1-5222/3.

Slika 8: Trend regionalne državne pomoći

Iznosi u milionima eura

5. USLUGE OD OPŠTEG EKONOMSKOG INTERESA (UOEI) I POMOĆI MALE VRIJEDNOSTI (*DE MINIMIS* POMOĆI)

Prateći preporuke Evropske komisije u Poglavlju 8, u dijelu koji se odnosi na politiku državne pomoći, u martu 2014. godine Vlada Crne Gore je donijela Uredbu o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći, kojom je stvoren pravni osnov za potpuno usklađivanje crnogorskog zakonodavstva iz oblasti državne pomoći sa pravnom tekovinom. Nova uredba odgovorila je na izazove u procesu pregovaranja u ovoj oblasti na način što je Ministarstvu finansija, kao nosiocu politike državne pomoći u Crnoj Gori, data mogućnost da direktno objavljuje prevode pravila o državnoj pomoći koje donose institucije Evropske unije i na taj način u potpunosti uskladi svoje zakonodavstvo sa evropskim.

Na osnovu ove Uredbe, u avgustu 2014. godine, donijet je Pravilnik o listi pravila državne pomoći u kojem su, između ostalih, objavljeni *Odluka Komisije od 20. decembra 2011. godine o primjeni člana 106 stav 2 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na državne pomoći u obliku naknada određenim preduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od opšteg ekonomskog interesa i Uredba Komisije (EU), br. 1407/2013 od 18. decembra 2013. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći).*

Prateći dinamiku izmjena akata na nivou Evropske unije, dopunama navedenog pravilnika u januaru 2015. godine objavljen je još jedan set akata, među kojima i *Okvir Evropske unije za državnu pomoć u obliku naknada za javne usluge*.

Na ovaj način stvoren je pravni osnov za primjenu pravila državne pomoći na usluge od opšteg ekonomskog interesa i pomoći male vrijednosti.

5.1. Usluge od opšteg ekonomskog interesa (UOEI)

Usluge od opšteg ekonomskog interesa (UOEI) su usluge koje organi vlasti država članica na nacionalnom, regionalnom ili nivou lokalnih zajednica, klasifikuju kao one koje su od opšteg interesa i zbog toga je država u obavezi da ih servisira. Ova kategorija obuhvata kako ekonomske, tako i neekonomske aktivnosti, ali su samo ekonomske aktivnosti predmet posebnog EU zakonodavstva koje se odnosi na unutrašnje tržište i konkurenciju.

Koncept usluga od opšteg ekonomskog interesa brzo se razvijao u Evropskoj uniji u toku zadnje dvije decenije. Usaglašen je sa idejom da ekonomija treba da se razvija na opštu korist a država je dužna da interveniše kad god tržište nije sposobno da pruži ono što je od ključne važnosti za građane.

Države članice imaju visok stepen diskrecionog prava prilikom definisanja date usluge kao usluge od opšteg ekonomskog interesa. Međutim, države bi trebalo da definišu UOEI na osnovu kriterijuma opšteg interesa za sve građane i pod uslovima koji nisu obavezno isti kao tržišni.

Da bi povećala pravnu sigurnost, naročito nakon presude u slučaju Altmark⁶, i da bi smanjila teret prijave u ovoj oblasti, EK je donijela „paket“ akata za finansiranje UOEI, koji je i Crne Gora u obavezi da primjenjuje.

Tabela 8: Pregled iznosa pomoći dodijeljenih za UOEI u 2015. godini

Iznosi u eurima

Usluge od opšteg ekonomskog interesa		
Davaoc državne pomoći	Korisnik državne pomoći	Iznos državne pomoći
Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Nacionalni parkovi Crne Gore	500.000,00
Ministarstvo saobraćaja i pomorstva	Željeznički prevoz Crne Gore	3.800.000,00
Opština Danilovgrad	Prevoznici	10.279,95
Ukupan iznos		4.310.279,95

⁶ V. fus notu 1 na str. 4.

5.2. Pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći)

Pomoć male vrijednosti (*de minimis* pomoć) je pomoć dodijeljena privrednom društvu tokom perioda od tri fiskalne godine koja ne prelazi iznos od 200.000 eura, odnosno ne prelazi 100.000,00 eura za privredno društvo koje obavlja aktivnost komercijalnog prevoza tereta u drumskom saobraćaju.

Naime, javno finansiranje koje ispunjava kriterijume iz člana 107. stava 1. Ugovora o funkcionisanju EU smatra se državnom pomoći, pa se uvijek mora prijaviti Komisiji. Međutim, u skladu s članom 109. Ugovora, Savjet EU može odrediti kategorije pomoći koje se izuzimaju od obveze prijave. Na osnovu Uredbe (EZ) br. 994/98, Savjet je, u skladu s članom 109. Ugovora, odlučilo da pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći) mogu predstavljati takvu kategoriju. Na osnovu toga, smatra se da pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći) dodijeljene jednom privrednom društvu u određenom periodu koje ne prelaze utvrđeni iznos, ne ispunjavaju sve kriterijume iz člana 107. stava 1. Ugovora i samim tim ne podliježu postupku prijave.

Na osnovu navedenog, pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći) ne ulaze u ukupan iznos dodijeljenih državnih pomoći, pa se samim tim o njima i ne izvještava, već su davaoci dužni da vode evidencije o dodijeljenim *de minimis* pomoćima.

Na osnovu izvještaja Područnih jedinica Poreske uprave, u 2015. godini podnijeti su zahtjevi za dodjelu državne pomoći, u skladu sa članovima 32, 32a i 32b Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica („Sl. list CG“, broj 62/13 i 60/14) i članovima 31, 31a i 31b Zakona o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list CG“, broj 61/13).

U 2015. godini pravo na subvenciju po ovom osnovu ostvarili su pravno lice koje obavlja svoju djelatnost u Opštini Plav i fizičko lice koje obavlja djelatnost u Opštini Pljevlja.

Ministarstvo ekonomije je preduzeću Rudnici mrkog uglja d.o.o dodijelilo, u cilju uspješne implementacije aktivnosti iz Investicionog plana razvoja, pomoć u dijelu socijalnog zbrinjavanja radnika. Ukupno učešće države u ovom programu iznosi 20.059,88 eura. Navedena pomoć dodijeljena je kao pomoć male vrijednosti.

Ministarstvo kulture je u okviru svog Godišnjeg programa izdvojilo oblasti za koje će se pomoć dodijeliti u obliku pomoći malih vrijednosti.

		Iznosi u hiljadama eura
De minimis	Program Ministarstva kulture	140.200,00
	Investicioni plan Rudnika mrkog uglja	20.059,88
	Poreska uprava	22.000,00
	Ukupno:	182.259,88

6. PREGLED DRŽAVNIH POMOĆI U POLJOPRIVREDI

Izveštaj za 2015. godinu sadrži i podatke o dodijeljenim državnim pomoćima u sektoru poljoprivrede. Državna pomoć dodijeljena sektoru poljoprivrede je posebno prikazana, u skladu sa članom 73(9) SSP-a i članom 1 stav 2 Zakona, koji kaže da se ovaj zakon ne primjenjuje za namjene podsticaja razvoja poljoprivrede i ribarstva.

Ukupan iznos pomoći u poljoprivredi u 2015. godini iznosi 510.038,58 eura.

Izveštaj sadrži pregled pomoći datih od strane Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, na osnovu Agrobudžeta. Ukupno dodijeljena državna pomoć iz Agrobudžeta u 2015. godini iznosi 450.864,76 eura. Pomoć je data za sljedeće namjene:

- Podrška mljekarskom sektoru - 237.880,33 €;
- Podrška stočarskoj proizvodnji - 7.460,00 €;
- Podrška povrtlarskoj proizvodnji - 7.981,79 €;
- Podrška ratarskoj proizvodnji – 31.357,75 €;
- Podrška podizanju višegodišnjih zasada – 4.651,38 €;
- Podrška razvoju vinogradarstva i vinarstva - 41.081,00 €;
- Podrška proizvodnji višegodišnjih zasada ljeko bilja - 5.000,00 €;
- Podrška organskoj proizvodnji - 19.430,50 €
- Podrška unapređenju kvaliteta proizvoda – 8.270,50 €
- Očuvanje autohtonih genetičkih resursa - 2.000,00 €
- Upravljanje rizicima u poljoprivredi – 35.714,00 €
- Podrška sektoru morskog ribarstva – 38.607,77 €;
- Podrška sektoru slatkovodnog ribarstva – 11.429,74 €

Ostali iznos odnosi se na pomoć koju je opština Danilovgrad dodjeljivala poljoprivrednim proizvođačima za otkup mlijeka (70.291,01 eura), Opština Rožaje za podsticaj razvoja poljoprivrede, turizma i zapošljavanja (42.655,00 eura) i Opština Podgorica za prevazilaženje problema u poljoprivrednoj proizvodnji kod proizvođača (4.227,81 eura).

7. DRŽAVNA POMOĆ PO REGIONIMA I OPŠTINAMA

Vlada Crne Gore je u martu mjesecu 2014. godine donijela Odluku o izmjenama i dopunama odluke o mapi regionalnih pomoći („Službeni list Crne Gore“, broj 22/12 i 31/14), kojom je cijela teritorija Crne Gore, u skladu sa SSP-om i NUTS Regulativom EU (RSC), određena kao područje gdje je životni standard izuzetno nizak ili gdje postoji velika nezaposlenost. Maksimalni dozvoljeni intenzitet regionalne pomoći, izražen u bruto ekvivalentu pomoći, shodno navedenoj Odluci, za velika društva iznosi 50%, za srednja 60% i mala 70% vrijednosti investicije na cijeloj teritoriji Crne Gore.

U daljem tekstu daje se tabelarni prikaz državne pomoći dodijeljene po regionima i opštinama, koristeći se klasifikacijom propisanom odredbama člana 4 Zakona o regionalnom razvoju („Službeni list Crne Gore“, br. 20/11 i 26/11). Napominjemo da se za određene pomoći dodijeljene po programima ministarstava nauke, kulture i ekonomije nije sa preciznošću mogao utvrditi krajnji korisnik sredstava, pa samim tim ni region, odnosno opština kojoj je pomoć dodijeljena.

Tabela 9: Državna pomoć po regionima

	Iznosi u eurima	%
Primorski region:	2.644.881,48	11,32
Središnji region:	17.463.443,53	74,71
Sjeverni region:	2.810.892,73	12,03
Ostalo		1,95

Tabela 10: Državna pomoć po opštinama

	Ukupno po opštinama (iznosi u eurima):	%
Andrijevića	15.394,03	0,07
Bar	397.007,03	1,70
Berane	334.931,53	1,43
Bijelo Polje	1.746.484,66	7,47
Budva	534.565,03	2,29
Cetinje	1.444.340,53	6,18
Danilovgrad	839.513,85	3,59
Gusinje	7.932,02	0,03
Herceg Novi	478.895,80	2,05
Kolašin	179.525,98	0,77
Kotor	600.073,21	2,57
Mojkovac	65.596,26	0,28
Nikšić	20.070,00	0,09
Petnjica	1.062.318,57	4,54
Plav	34.196,61	0,15
Plužine	9.902,95	0,04
Pljevlja	196.264,38	0,84
Podgorica	14.117.270,57	60,40
Rožaje	152.687,27	0,65
Šavnik	10.410,29	0,04
Tivat	512.436,00	2,19
Ulcinj	121.904,41	0,52
Žabljak	37.496,75	0,16
ostalo ⁷	455.331,47	1,9480
Ukupno:	23.374.549,20	

⁷ Državna pomoć dodijeljena po programima Ministarstva kulture, Ministarstva nauke i Ministarstva ekonomije.

8. VRSTE (INSTRUMENTI) DODJELE DRŽAVNE POMOĆI

Sušтина svake dodijeljene državne pomoći je da predstavlja korist za primaoca državne pomoći i da se ta korist mjeri u odnosu na konkurente kojima ista nije dodijeljena. Krajnja finansijska korist za primaoca u velikoj mjeri zavisi od vrste (instrumenta) dodjele.

Državna pomoć dodijeljena iz javnih sredstava, u zavisnosti od vrste (instrumenta) dodjele, prikazuje se kao stvarni ili potencijalni javni rashod.

U 2015. godini državne pomoći u Crnoj Gori su dodjeljivane kao:

- subvencije;
- poreske olakšice (otpisi, odlaganja plaćanja poreza i doprinosa);
- učešće u udjelu u kapitalu (dokapitalizacija);
- zajmovi sa nižim kamatnim stopama; i
- garancije.

Primjena metodologije utvrđene Pravilnikom o sadržaju godišnjeg izvještaja o dodijeljenoj državnoj pomoći je razlog što se, u nastavku ovog izvještaja, daje pregled vrsta (instrumenta) dodjele državne pomoći za 2015. godinu.

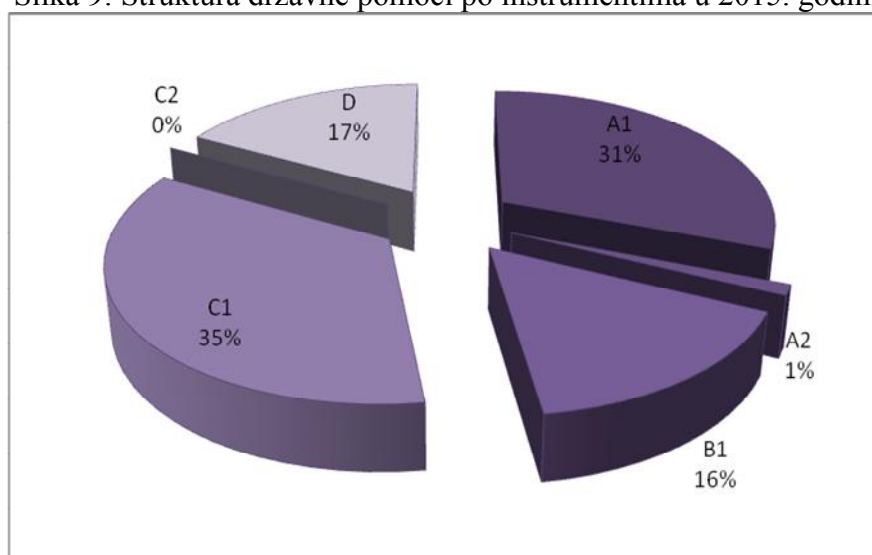
Tabela 11: Ukupno dodijeljena državna pomoć u Crnoj Gori u 2015. godini prema vrstama (instrumentima) dodjele:

Iznosi u milionima eura

Kategorija državne pomoći	A1	A2	B1	C1	C2	D	Ukupno
1.Horizontalna državna pomoć	2,168	0,000	0,000	8,191	0,000	0,000	10,359
Obuka	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Zapošljavanje	1,717	0,000	0,000	0,017	0,000	0,000	1,734
MSP	0,030	0,000	0,000	8,174	0,000	0,000	8,204
Sanacija i restrukturiranje	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Otklanjanje štete nastalih usled prirodnih nepogoda	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Zaštita životne sredine	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Istraživanje i razvoj	0,421	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,421
Ostale pomoći	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
2.Sektorska državna pomoć	4,528	0,000	3,700	0,007	0,000	0,000	8,236
Rudarstvo	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Čelik	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Saobraćaj	0,000	0,000	3,700	0,000	0,000	0,000	3,700
Poljoprivreda i ribarstvo	0,564	0,000	0,000	0,007	0,000	0,000	0,571
Kultura i	3,965	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	3,965

informisanje								
Brodogradnja	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Finansijske usluge	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Ostali sektori	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
3.Regionalna državna pomoć								
	0,481	0,286	0,004	0,009	0,000	4,000		4,780
Ukupno	7,177	0,286	3,704	8,207	0,000	4,000		23,375

Slika 9: Struktura državne pomoći po instrumentima u 2015. godini

- A1 – donacije, subvencije kamata, otpisi dugova i umanjeni iznosi prilikom prinudnih poravnanja;
- A2 – poreske olakšice (otpisi, odlaganja plaćanja poreza i doprinosa);
- B1 – učešće u udjelu u kapitalu, uključujući konverziju duga u akcijski kapital;
- C1 – zajmovi sa kamatnim stopama nižim od kamatne stope na finansijskom tržištu i zajmovi privrednim društvima u poteškoćama;
- C2 – ostale pomoći; i
- D – garancije

Na slici 9 dat je prikaz procentualnog učešća pojedinih instrumenata u ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći.

8.1. Državne garancije kao instrument pomoći

Shodno odredbama člana 5 Zakona, državnom pomoći se ne smatra garancija države za zajam korisniku, koji u posljednje dvije godine koje prethode davanju garancije, nije u finansijskim izvještajima iskazao rast gubitka, smanjenje prihoda, rast zaliha na skladištu, smanjenje priliva gotovine, rast zaduženosti i smanjenje vrijednosti imovine, pod uslovima da:

- korisnik zajma može na finansijskom tržištu dobiti zajam pod tržišnim uslovima;

- se garancija države daje za određeni iznos kredita, na određeno vrijeme;
- iznos garancije ne pokriva više od 80% kreditne obaveze;
- se za garanciju zaračunava tržišna cijena.

U svim slučajevima u kojima nisu kumulativno ispunjeni navedeni uslovi, državna garancija predstavlja pomoć koja se računa na osnovu posebne metodologije. Navedena metodologija sadržana je u odredbama člana 4 Uredbe o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći i Pravilniku o listi pravila državne pomoći („Sl. list CG“, br. 35/14, 02/15, 38/15 i 20/16) – Prilogu 3a.

Kod pojedinačnih garancija element pomoći se računa kao razlika između tržišne cijene garancije i cijene koja je stvarno plaćena za garanciju. Međutim, kada se tržišna cijena garancije ne može odrediti, element pomoći računa se kao protivvrijednost pomoći u obliku kredita pod povoljnim uslovima, odnosno kao razlika između tržišne kamate koju bi privredno društvo platilo bez državne garancije i kamate po kojoj je kredit dobijen zahvaljujući državnoj garanciji, a nakon odbitka svih plaćenih premija. Državna garancija će se računati u cjelokupnom iznosu, odnosno u iznosu kojim se garantuje za određeni kredit kada:

- postoji vjerovatnoća da korisnik kredita pokrivenog državnom garancijom neće biti u mogućnosti da vrati taj kredit;
- je aktivirana zbog nemogućnosti korisnika kredita da ga vraća, i država preuzima otplatu kredita; i
- otplatu nedospjele kreditne obaveze preuzima država uz otpis duga korisniku kredita.

Rješenja iz člana 4 navedene Uredbe sadržana su u Obavještenju Komisije o primjeni članova 87 i 88 Ugovora o osnivanju EZ na državnu pomoć u obliku garancija (2008/C 155/02).

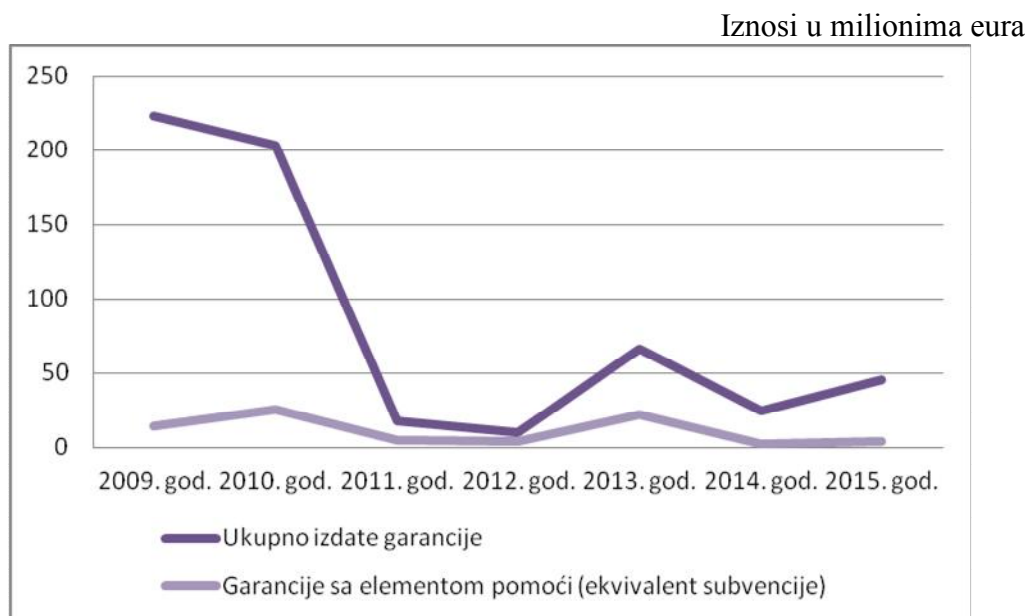
Tabela 12: Državne garancije kao element pomoći

DRŽAVNE GARANCIJE	Iznosi u milionima eura						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ukupno izdate garancije	223,199	203,410	18,170	10,000	66,200	25,000 ⁸	45,28
Garancije sa elementom pomoći (ekvivalent subvencije)	14,062	25,577	5,092	3,883	22,165	2,000	4,000
Aktivirane garancije	-	-	30,241	19,545	85,055	9,569	0

Garancija sa ekvivalentom pomoći odnosi se na kreditni aranžman između Crnogorskog elektroprivrednog sistema (CGES) i Evropske banke za obnovu i razvoj za projekat „Kabal Tivat-Pljevlja“, u iznosu do 40.000.000,00 eura.

⁸ Izvor: Odluka o zaduživanju i davanju garancija Crne Gore za 2015. godinu ("Službeni list Crne Gore", br. 006/15 od 10.02.2015, 054/15 od 25.09.2015).

Slika 10: Trend ukupno izdatih garancija i garancija sa elementom pomoći

9. ANALIZA EFEKATA DODIJELJENIH DRŽAVNIH POMOĆI

9.1. Razlozi i osnov za analizu efekata

Pravilnikom o izmjeni i dopunama pravilnika o sadržaju godišnjeg izvještaja o dodijeljenoj državnoj pomoći koji je Ministarstvo finansija donijelo u aprilu 2012. godine, ustanovljena je obaveza davalaca državne pomoći da Komisiji za kontrolu državne pomoći, zajedno sa podacima o dodijeljenim državnim pomoćima, dostave podatke o očekivanim i ostvarenim efektima dodijeljene državne pomoći.

Uredbom o dopuni Uredbe o načinu i postupku podnošenja prijave državne pomoći, koju je Vlada Crne Gore usvojila u oktobru mjesecu 2012. godine, dodate su dvije nove kolone u Obrascu prijave državne pomoći kojim se davaocima državne pomoći uvodi obaveza da prilikom prijave državne pomoći, određuju polazne vrijednosti (referentne pokazatelje o zatečenom stanju), kao i pokazatelje (kriterijume, indikatore kojima se prate ostvareni efekti državne pomoći), kako bi se lakše i preciznije pratili ostvareni efekti dodijeljene državne pomoći. Napominjemo da je Uredba objavljena u Službenom listu Crne Gore broj 12/13 od 1. marta 2013. godine i da se ista primjenjuje od 9. marta 2013. godine.

Takođe, ukazujemo da je zbog gore navedenih razloga, analiza efekata većinom opisnog karaktera, zbog čega nisu mogli biti do kraja kvantifikovani efekti dodijeljenih državnih pomoći.

U većini zemalja članica Evropske unije pripremaju se različite vrste detaljnih i opisnih izvještaja. Crna Gora se odlučila za evidentiranje očekivanih i ostvarenih efekata dodijeljene državne pomoći. Analiza efektivnosti dodijeljene državne pomoći sadrži dobru osnovu za donošenje odluka koje se odnose na implementaciju i sprovođenje individualnih i šema državnih pomoći.

U daljem tekstu daje se sažet pregled pojedinih ocjena efektivnosti dodijeljenih državnih pomoći u 2015. godini.

9.2. Analiza efekata⁹

MINISTARSTVO EKONOMIJE

Program podsticanja razvoja klastera u Crnoj Gori do kraja 2016. godine

U okviru implementacije Strategije za održivi ekonomski rast Crne Gore kroz uvođenje klastera, 2012-2016. godina, Ministarstvo ekonomije, pored različitih vidova tehničke podrške, od 2012. godine realizuje Program podsticanja razvoja klastera u Sjevernom regionu i manje razvijenim opštinama Crne Gore (Cetinje i Ulcinj), 2012-2016, koji je 2014. godine proširen i preimenovan u Program podsticanja razvoja klastera u Crnoj Gori do kraja 2016. godine.

Cilj Programa je finansijska podrška za preduzetnike, mikro, mala i srednja preduzeća koji su dio klastera, radi prevazilaženja „uskih grla“ u poslovanju kroz nabavku proizvodne opreme, a zasnovana je na principu refundacije (povraćaja dijela troškova). Princip je da klaster finansira 100% svih troškova nabavke opreme za koju konkuriše, a onda mu se nakon podnošenja dokumentacije koja dokazuje utrošak sredstava ugovorene aktivnosti odobrava finansijska pomoć (refundacija). Odobrena pomoć od strane Ministarstva ekonomije je do 70% nabavne vrijednosti opreme za klaster čiji su članovi preduzetnici i mala preduzeća, odnosno do 60% za klaster koje čine srednja preduzeća.

U skladu sa predmetom podrške Programa, pozitivni efekti realizacije odnose se prije svega na unapređenje proizvodnje i konkurentnosti preduzeća u klasterima. Dalje, unapređenje proizvodne opreme i jačanje konkurentnosti provrednih subjekata, odnosno klastera, u službi je ostvarivanja strateških ciljeva: povećanje izvoza, supstitucija uvoza, otvaranje novih radnih mjesta i održavanje nivoa zaposlenosti. U tom smislu moguće je posmatrati efikasnost konkretne šeme.

U poređenju sa prethodnim stanjem modernizovala se i povećala proizvodnja. Pored toga, u okviru prijavnog formulara za dodjelu državne pomoći aplikanti dostavljaju informacije o planiranim novim radnim mjestima, tako da su pozitivni efekti postignuti ili u pogledu očuvanja zaposlenosti ili njenog povećanja.

Uspješnost se prati kroz kontrolu namjenske upotrebe proizvodne opreme koja je predmet podrške. Što se tiče indikatora u pitanju su uglavnom proizvodnja i broj zaposlenih.

U poređenju sa 2012. i 2013. godinom koje su bile na zadovoljavajućem nivou u pogledu dostavljenih i odobrenih aplikacija, u 2014. i 2015. godini bilježi se pad interesovanja, tako da je u 2015. odobrena samo jedna aplikacija.

⁹ Dostavljena od strane davalaca

Zbog manje uspješnosti realizacije Programa razmatraju se opcije izmjene Programa u smislu proširenja mogućih predmeta podrške, što bi bilo usklađeno sa potrebama samih klastera.

Program povećanja regionalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja, 2014-2016.

U cilju povećanja konkurentnosti na mikro i makro nivou, Ministarstvo ekonomije od 2014. godine realizuje Program povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja 2014-2016.

Cilj Programa je da obezbijedi podršku preduzetnicima, malim i srednjim privrednim društvima i klasterima malih i srednjih privrednih duštava, naročito iz manje razvijenih opština i Sjevernog regiona, da u što većoj mjeri povećaju svoju konkurentnost, prvenstveno kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda za proizvode i podršku za dobijanje akreditacije za ocjenjivanje usaglašenosti. Državna pomoć u okviru ovog Programa realizuje se po principu refundacije. Preduzeću se nakon završetka i implementacije i dostavljanja dokazne dokumentacije refundira do 70% investicije u slučaju malih preduzeća, a do 60% za srednja preduzeća.

Imajući u vidu da su svi elementi razvoja konkurentnosti važni za preduzeća, u Crnoj Gori je u narednih nekoliko godina potrebno akcenat staviti na pitanja kvaliteta proizvoda koja crnogorska preduzeća proizvode. U tom smislu je usaglašavanje sa zahtjevima standarda za proizvode veoma važan element povećanja konkurentnosti svakog privrednog društva, naročito u vremenu pregovora sa EU i neophodnosti crnogorskih preduzeća da po ulasku Crne Gore u EU budu spremna da posluju "pod konkurentskim pritiscima" na unutrašnjem tržištu EU. Stoga, efikasnost mjere ogleda se u smanjenju problema nemogućnosti preduzeća da se suočavaju sa konkurentskim pritiscima, naročito na međunarodnom tržištu.

Sertifikati o implementiranim standardima predstavljaju izvor uspješnosti implementacije Programa.

Dodijeljena pomoć je bila uspješna, posebno imajući u vidu da je broj dostavljenih aplikacija bio 42, od kojih je uslove Programa ispunilo njih 37, ali zbog ograničenih finansijskih sredstava odobreno je 15 aplikacija. Međutim, u skladu sa predviđenim rokovima, projekte nijesu uspješno realizovala dva aplikanta, dok je jedan aplikant odustao od implementacije, tako da je broj podržanih privrednih subjekata 12. Podaci ukazuju da su privredni subjekti prepoznali značaj uvođenja međunarodnih standarda poslovanja, kao i spremnost za stvaranje uslova za povećanje prodaje i pristup novim tržištima.

Program podsticanja razvoja konkurentnosti preduzetnika, mikro, malih i srednjih preduzeća u Sjevernom regionu Crne Gore i manje razvijenim opštinama

U okviru aktivnosti na implementaciji Strategije regionalnog razvoja Crne Gore, 2010-2014. i Strategije za održivi ekonomski rast Crne Gore kroz uvođenje klastera, 2012-2016. Ministarstvo ekonomije je 2012. godine započelo i sa realizacijom Programa podsticanja razvoja konkurentnosti preduzetnika, mikro, malih i srednjih preduzeća u Sjevernom regionu Crne Gore i manje razvijenim opštinama – Cetinje i Ulcinj.

U saradnji sa Investiciono-razvojnim fondom Crne Gore A.D. (IRF) Ministarstvo ekonomije na osnovu ovog Programa subvencionise kamatnu stopu od jednog procentnog

poena na sve kredite odobrene od strane IRF-a u 2012. godini. Na ovaj način daje se doprinos realizaciji biznis ideja u proizvodnim djelatnostima, poljoprivredi i proizvodnji hrane i ostalim granama u okviru prerađivačke industrije, turizmu i ugostiteljstvu i uslugama. Program doprinosi umrežavanju/klasterizaciji preduzeća kao ključnih nosilaca ravnomyernijeg razvoja. Sve navedeno je u cilju jačanja potencijala Sjevernog regiona i manje razvijenih opština i valorizacije istih, kako bi se podstakao socio-ekonomski razvoj djelova zemlje koji zaostaju što je osnov za prevazilaženje regionalnih razlika.

Efikasnost predmetnog Programa ogleda se u stvaranju povoljnijih uslova za kreditnu podršku razvoju biznisa, sa akcentom na manje razvijeni region i ostale manje razvijene opštine, što sa sobom nosi niz pozitivnih efekata, počev od unaprjeđenja poslovanja korisnika Programa, jačanja njihove konkurentnosti, stvaranja mogućnosti za udruživanjem privrednih subjekata, povećanje proizvodnje, stvaranje novih radnih mjesta, a u krajnjem promjene vode razvoju i poboljšanju socio-ekonomskih indikatora ciljnih područja.

Kroz podršku podsticanja razvoja konkurentnosti preduzetnika, mikro, malih i srednjih preduzeća, posebno onih preduzeća koja doprinose produženju lanca vrijednosti, subvencionisanjem kamatne stope, stvoreni su povoljniji uslovi za povećanje proizvodnje i plasman proizvoda krajnjim potrošačima, odnosno supstituciju pojedinih uvoznih proizvoda, proizvodima sa domaćeg tržišta.

Pokazatalji uspješnosti realizacije Programa odnose se na promjene u proizvodnji, dobiti, broju zaposlenih, novim tržištima i sl. Evaluaciju i monitoring realizacije Programa vrši Investiciono-razvojni fond Crne Gore A.D.

Rezultati Programa dalje utiču na promjene socio-ekonomskih indikatora opština Sjevernog regiona i drugih manje razvijenih opština – Cetinje i Ulcinj, kao ciljnih područja podrške Programa.

Može se reći da je dodijeljena pomoć bila uspješna, obzirom da je podržano ukupno 35 privrednih subjekata od početka realizacije Programa, a 29 u 2015. godini, koji su unaprijedili svoje poslovanje.

Pilot Program državne pomoći malim i srednjim preduzećima u prerađivačkoj industriji za 2015. godinu.

Ministarstvo ekonomije je u cilju podrške unaprjeđenju inovativnih sposobnosti malih i srednjih preduzeća u prerađivačkoj industriji, u avgustu 2015. godine, raspisalo dva Javna poziva za realizaciju Pilot Programa državne pomoći malim i srednjim preduzećima u prerađivačkoj industriji za 2015. godinu.

Program je predviđao finansijsku šemu podrške malim i srednjim preduzećima u prerađivačkoj industriji na principu sufinansiranja dijela troškova angažovanja eksternih konsultanata (konsultantskih firmi, naučnoistraživačkih ustanova, naučno-tehnoloških parkova, centara izvrsnosti, inovaciono-preduzetničkih centara i poslovnih inkubatora), za realizaciju inovativne aktivnosti preduzeća i to inovacije proizvoda, inovacije poslovnog procesa, inovacije u organizaciji i inovacije u marketingu.

Preduzeća su bila u obavezi da angažuju i finansiraju troškove eksternog konsultanta za realizaciju inovativne aktivnosti u visini od 100%, i da nakon završetka aktivnosti traže povraćaj u visini od maksimalno 50% opravdanih troškova, odnosno do 2.500,00€, bez

poreza na dodatu vrijednost (PDV). Preostalih 50% troškova treba da bude pokriveno iz sopstvenih izvora preduzeća.

U okviru dva raspisana Javna poziva za realizaciju Pilot Programa državne pomoći, u ukupnom trajanju od 60 dana, nije bilo prijava malih i srednjih preduzeća za finansijsku podršku u realizaciji inovativnih aktivnosti. S tim u vezi nije bilo moguće pristupiti razmatranju, ocjenjivanju i donošenju odluke o izboru zahtjeva kojima će se dodijeliti finansijska pomoć.

Pilot Programa državne pomoći malim i srednjim preduzećima u prerađivačkoj industriji za 2015. godinu nije ostvario planirane rezultate jer nije bilo zainteresovanih malih i srednjih preduzeća iz prerađivačke industrije za apliciranje za dodjelu državne pomoći. Iz razloga nedostatka prijave za dodjelu državne pomoći, nije moguće ustanoviti uspješnost Programa.

MINISTARSTVO PROSVJETE

Ministarstvo prosvjete je u skladu sa Zaključkom Vlade broj 08-1358/2 od 9.07.2015. godine izvršilo prenos prava raspolaganja na nepokretnosti u svojini države na Stambenu zadrugu Solidarno koja ulaže značajna sredstva i napore u cilju rješavanja stambenih pitanja zaposlenih u obrazovno – vaspitnim ustanovama. U toku 2015. godine započeta je izgradnja stambenog objekta za prosvjetne radnike iz opštine Budva.

Rješavanje stambenih problema zaposlenih je jedna od mjera pomoći prosvjetnim radnicima u vrijeme globalne ekonomske krize kada se nema mogućnosti za značajnije poboljšanje materijalnog položaja zaposlenih u prosvjeti kroz povećanje zarada i drugih naknada. Na ovaj način riješiće se stambeno pitanje za 148 porodica prosvjetnih radnika.

Opština Budva prepoznala je važnost ovog stambeno-solidarnog projekta i bez naknade ustupila parcelu za potrebe izgradnje objekta koji je oslobodila plaćanja komunalija i finansirala projektno-tehničku dokumentaciju. Takođe, Opština se obavezala da finansira izgradnju garaža u ovom stambenom objektu, čime je omogućila prosvjetnim radnicima da prilikom otkupa, kvadrat stana plaćaju po 200 eura nižoj cijeni.

Rješavanja krupnih pitanja u prosvjeti među kojima je jedno od najvažnijih poboljšanje standarda prosvjetnih radnika je dokaz uspješnosti dodjele državne pomoći.

MINISTARSTVO KULTURE

Program: Kulturno umjetničko stvaralaštvo

Na osnovu obaveza utvrđene Zakonom o kulturi, Ministarstvo kulture podstiče i pomaže razvoj svih segmenata kulturno-umjetničkog stvaralaštva u Crnoj Gori po nekoliko osnova:

- putem javnog konkursa i javno objavljenih uslova, propozicija i kriterijuma sufinansirano je 96 projekata (Podrška se odnosi na sve oblasti kulture: likovna umjetnost, muzička i muzičko-scenska djelatnost, književnost i književno prevođenje, časopisi iz oblasti kulture i umjetnosti, nove pozorišne produkcije, manifestacije i festivali, amatersko djelovanje u kulturi, stvaralaštvo namijenjeno djeci i mladima, kreativne industrije, tradicionalni umjetnički zanati i vještine, stvaralaštvo namijenjeno osobama sa invaliditetom;

- podrška projektima od izuzetnog značaja za kulturu kojom se afirmišu i čuvaju trajne vrijednosti crnogorske kulture;
- realizacija manifestacija i festivala od posebnog značaja za kulturu Crne Gore (TV festival Bar, Ratkovićeve večeri poezije Bijelo Polje; Montenegro film festival Herceg Novi i Kotor art);
- međunarodna prezentacija i afirmacija crnogorske kulture na referentnim svjetskim i evropskim manifestacijama i festivalima (Bijenale umjetnosti u Veneciji; međunarodni filmski festivali, međunarodni sajmovi knjiga i sl.);
- podrška mladim i talentovanim crnogorskim stvaraocima koji se školuju u inostranstvu na referentnim umjetničkim školama.

Ministarstvo kulture, u skladu sa kriterijumima kvaliteta umjetničke produkcije i stručnih referenci zastupljenih autora, u kontinuitetu podržava štampanje jednog časopisa za književnost i kulturu ARS, u izdanju OKF d.o.o. Cetinje, odnosno njegovih tematskih sadržaja koji se odnose na oblast promocije i prezentacije savremene umjetnosti, što je u Izvještaju prikazano kao de minimis pomoć.

Uporište za realizaciju navedenih mjera i aktivnosti nalazi se u Zakonu o kulturi, Nacionalnom programu razvoja kulture 2011-2015. i Akcionom planu za njegovu implementaciju u 2013. godini.

Sprovođenje navedenih mjera i aktivnosti u cjelini doprinosi propisanom ostvarivanju javnog interesa u kulturi i cjelovitom unapređivanju i razvoju ove djelatnosti, na nacionalnom i lokalnom nivou, budući da su korisnici i učesnici u projektima podrške subjekti koji su registrovani za obavljanje djelatnosti kulture u Crnoj Gori.

Sprovođenje navedenih mjera i aktivnosti od 2004. godine predstavlja podršku i podsticaj kulturno-umjetničkog stvaralaštva, na svim nivoima, čime se obezbjeđuje kontinuitet ostvarivanja djelatnosti kulture, podstiče kreativni potencijal, ostvaruje decentralizacija funkcionisanja i upravljanja u kulturi, obezbjeđuje ravnomjeran razvoj kulture na cijeloj teritoriji države.

Propozicijama utvrđenim za realizaciju ovih mjera, koje su fokusirane na umjetnički nivo projekata, reference realizatora i kvalitet umjetničke produkcije, obezbjeđuje se selektivan pristup u izboru projekata za podršku, koji je garancija izbora najvrednijih stvaralačkih dostignuća.

Na taj način omogućena je umjetnička produkcija na godišnjem nivou, najkvalitetnijih projekata čiji su realizatori subjekti organizovani za obavljanje djelatnosti kulture u Crnoj Gori, pod jednakim i ravnopravnim uslovima.

Na osnovu propozicija za dodjelu državne pomoći u cilju podsticaja razvoja kulturno-umjetničkog stvaralaštva, predviđeno je potpuno izvještavanje o realizaciji projekata i programa u smislu dostavljanja kompletne programske i finansijske dokumentacije.

Uvidom u dostavljenu projektnu dokumentaciju utvrđuje se umjetnički doprinos projekta, referentnost realizatora i namjensko korišćenje sredstava, koji predstavljaju osnovne pokazatelje uspješnosti realizacije projekta i dodijeljene državne pomoći.

Dodijeljena pomoć smatra se uspješnom.

Program: Razvoj kulture na sjeveru Crne Gore

Program „Razvoj kulture na sjeveru Crne Gore“ je posebna programska aktivnost države koja ima za cilj obezbjeđivanje ravnomjernog razvoja kulture na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Programom je akcenat stavljen na opštine iz sjevernog dijela Crne Gore, koji je u širem kontekstu prepoznat kao manje razvijeno područje, i to: Kolašin, Mojkovac, Bijelo Polje, Berane, Plav, Andrijevica, Pljevlja, Plužine, Žabljak, Šavnik, Rožaje, a od 2014. godine i Petnjica i Gusinje.

Ova mjera državne pomoći ostvaruje se organizovanjem i gostovanjem programa i projekata iz svih oblasti kulture (pozorišne predstave, filmske projekcije, izložbe, književne večeri, muzičko-scenski programi), kao i podrškom koja se obezbjeđuje produkciji programa koje su nadležni subjekti opštine utvrdili kao programe od značaja za razvoj kulture u tim lokalnim zajednicama.

Program se u 2015. godini realizovao na osnovu javnog konkursa, po osnovu koga je podržano 66 projekata, koji sadrži dva nivoa: jedan koji se odnosi na sufinansiranje programa od posebnog značaja za razvoj kulture u navedenim opštinama, i drugi namijenjen razmjeni programa i učešću institucija kulture iz drugog dijela Crne Gore u realizaciji programskih aktivnosti na sjeveru (disperzija programa).

Realizacijom navedenih aktivnosti u cjelini se doprinosi propisanom ostvarivanju javnog interesa u kulturi i cjelovitom korišćenju razvojnih kapaciteta kojime se animira kulturni potencijal na lokalnom i nacionalnom nivou i obezbjeđuje ravnomjeran razvoj kulture na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Sprovođenjem navedenih mjera i aktivnosti, već četiri godine, doprinosi se revitalizaciji kulturnih potencijala koje sjeverni dio Crne Gore ima. Realizovane aktivnosti nijesu samo unaprijedile kulturni život na sjeveru, već su podstakle kulturne poslenike ovog regiona na reafirmaciju cjelokupnih resursa. U tom smislu, lokalne samouprave su projektovale novu infrastrukturu u kulturi, dovode u adekvatno stanje postojeću, pojačana je aktivnost na koncipiranju novih kulturnih sadržaja, uspostavlja se i širi saradnja u kulturi, obezbjeđuje se disperzija kulturnih programa na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Na osnovu propozicija po kojima se obezbjeđuje ovaj vid državne pomoći, a koji sublimira precizne podatke o cjelokupnom programskom i budžetskom projektu, uz potvrdu opštine o statusu određenog programa na lokalnom nivou i opredijeljenim sredstvima, predviđeno je cjelovito izvještavanje o njegovoj realizaciji u smislu dostavljanja kompletne programske i finansijske dokumentacije.

Uvidom u dostavljenu projektnu dokumentaciju utvrđuje se umjetnički kvalitet projekta, referentnost realizatora i namjensko korišćenje sredstava, koji predstavljaju osnovne pokazatelje uspješnosti realizacije projekta i namjenskog korišćenja dodijeljene državne pomoći.

Dodijeljena pomoć smatra se uspješnom.

Program: Program podrške razvoju kulture u Nikšiću

Program podrške razvoju kulture u Nikšiću je nova razvojna komponenta u kulturi, koju je ustanovila Vlada krajem 2013. godine i zadužila Ministarstvo kulture za njegovu implementaciju tokom narednog četvorogodišnjeg perioda. Pri tome namjenska sredstva su sadržana u budžetu Ministarstva, kao poseban program.

Program ima za cilj da kroz mjeru državne pomoći obezbijedi kontinuiranu organizaciju i realizaciju programa iz oblasti kulturno-umjetničkog stvaralaštva, zaštitu kulturne baštine i poboljšanje infrastrukture u kulturi, te na taj način revitalizuje i unaprijedi djelatnost kulture u Nikšiću, kao i rad opštinskih javnih ustanova kulture.

Program se počeo realizovati od marta 2014. godine i traje do 2017. godine. U 2015. godini, putem kontinuirane organizacije i realizacije programa iz oblasti pozorišne i muzičko scenske djelatnosti, likovne umjetnosti, književnosti, filma, međunarodnih gostovanja, razmjene programa unutar sektora kulture u Crnoj Gori, izvedeno je 305 programa. Realizatori su bili sve nacionalne ustanove kulture, nikšićke opštinske ustanove kulture i visokoobrazovne ustanove, kao i jedan broj nevladinih organizacija i pojedinaca.

Realizacijom navedenih aktivnosti u cjelini se doprinosi propisanom ostvarivanju javnog interesa u kulturi i cjelovitom korišćenju razvojnih kapaciteta kojime se animira kulturni potencijal na lokalnom i nacionalnom nivou i obezbjeđuje ravnomjeran razvoj kulture na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Sprovedenjem navedenih mjera i aktivnosti, doprinosi se revitalizaciji kulturnih potencijala koje je Nikšić imao i ima danas kao univerzitetski grad i grad sa dugom, značajnom i prepoznatljivom kulturnom tradicijom. Realizovane aktivnosti su doprinijele aktivizmu ustanova kulture, animiranju mladog i kreativnog nikšićkog kadra, uspostavljanju intersektorske saradnje i reafirmaciji manifestacija i festivala po kojima je Nikšić nekada bio poznat, kao što su: Festival glumca, Nikšićki književni susreti, Septembarski dani kulture, „Dobri duh Nikšića“, zatim aktivnosti književnih zajednica „Vladimir Mijušković“ i „Mirko Banjević“ i sl.

Uspješnost Programa evaluirana je putem mjesečnih repertoarskih sadržaja, kao i cjelovitim godišnjim izvještavanjem o svim njegovim segmentima koje razmatra Vlada. Izvještavanje obuhvata pregled svih programskih aktivnosti, podatke o učesnicima, finansiranje, monitoring, broj publike, odnosno sublimira precizne podatke o cjelokupnom programskom i budžetskom projektu. U tom konetsktu utvrđuje se umjetnički kvalitet projekta, referentnost realizatora i namjensko korišćenje sredstava, koji predstavljaju osnovne pokazatelje uspješnosti realizacije projekta i namjenskog korišćenja dodijeljene državne pomoći.

Dodijeljena pomoć smatra se uspješnom.

Program: Kulturna baština

Ministarstvo kulture, u skladu sa zakonima iz oblasti kulturne baštine, međunarodnim konvencijama, smjernicama i preporukama o finansijskoj podršci kulturne baštine, finansira i sufinansira projekte i programe pravnih lica, a koji su od značaja za ravnomjeran razvoj, zaštitu, očuvanje, prezentaciju, popularizaciju, valorizaciju i edukaciju u oblasti kulturne baštine.

Programom zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2015. godinu, Ministarstvo kulture je finansiralo i sufinansiralo realizaciju 88 od planiranih 115 projekata. Za 27 projekata koji su bili predmet Javnog poziva nije bilo prijava. Realizovani su projekti iz oblasti: konzervatorskih i arheoloških istraživanja (8); integralne zaštite, valorizacije i revalorizacije (2); izrade konzervatorskih projekata i/ili sprovođenje konzervatorskih mjera (42); edukacije i doedukacije stručnog kadra (1); popularizacije i prezentacije kulturne baštine (22); popunjavanja i obogaćivanja fondova pokretnim kulturnim dobrima (3); poboljšavanja uslova za zaštitu, očuvanje i prezentaciju kulturnih dobara, odgovarajućom opremom (10).

Navedene aktivnosti, koje su u najvećoj mjeri uspješno implementirane, realizovane su u saradnji sa lokalnim i nacionalnim institucijama u oblasti kulturne baštine, kao i drugim pravnim licima, koji su bili prepoznati kao realizatori odobrenih projekata i aktivnosti.

Finansiranjem i sufinansiranjem projekata i programa iz oblasti kulturne baštine doprinosi se ravnomjernom razvoju materijalne i nematerijalne kulturne baštine, nezavisno od njene konfesionalnosti, etničke pripadnosti, vlasništva, lokacije ili nekog drugog faktora.

S obzirom na to, da je prioritet u finansiranju i sufinansiranju projekata i programa dat kulturnim dobrima i segmentu kulturne baštine koja je u lošem stanju ili kojoj prijete opasnost od oštećenja ili uništenja, rezultati svih finansiranih projekata i programa se mogu konstatovati preko indikatora smanjenja od rizika i prijetnji kojima je taj segment kulturne baštine bio izložen.

Realizacija Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2015. godinu, doprinijela je dostizanju postavljenih ciljeva, koji se odnose na:

- valorizaciju pokretnih, nepokretnih i nematerijalnih kulturnih dobara;
- izradu elaborata o utvrđivanju kulturne vrijednosti, na osnovu istraživačkih nalaza i drugih relevantnih dokaza o svojstvima i osobenostima dobara i donošenje stručnog stava o njihovoj valorizaciji;
- vršenje konzervatorskih i arheoloških istraživanja, u skladu sa članom 80 Zakona o zaštiti kulturnih dobara;
- izradu konzervatorskih projekata kulturnih dobara, u cilju sprovođenja konzervatorskih mjera, a na osnovu prethodno izvršenih istraživanja;
- sprovođenje odgovarajućih konzervatorskih mjera na kulturnim dobrima u skladu sa članom 94 Zakona o zaštiti kulturnih dobara;
- izradu studija zaštite kulturnih dobara za potrebe planskih dokumenata;
- podizanje svijesti o vrijednostima kulturne baštine i stvaranje ambijenta za razumijevanje uloge i mjesta kulturne baštine u kulturnom, turističkom i ekonomskom razvoju, kao i obezbjeđivanje dostupnosti kulturnih sadržaja licima s posebnim potrebama, (okrugli stolovi, radionice, naučni i stručni skupovi, izložbe, promo materijal, izrada i štampanje stručnih i naučnih publikacija iz oblasti kulturne baštine);
- otkup predmeta za popunjavanje muzejskih i bibliotečkih zbirki i kinotečkih fondova, u cilju obogaćivanja i valorizovanja brojnih muzejskih i bibliotečkih zbirki, koji se čuvaju u opštinskim i nacionalnim muzejima i bibliotekama i fondovima crnogorske kinoteke;
- jednokratnu pomoć edukacije i doedukacije stručnjaka iz oblasti kulturne baštine, u cilju praćenja i implementacije savremenih standarda iz oblasti zaštite i očuvanja kulturnih dobara, radi unaprjeđenja stanja i vrijednosti svih vrsta kulturnih dobara;

- tehničko i tehnološko osavremenjavanje ustanova iz oblasti kulturne baštine, radi primjene savremenih tehnika i tehnologija u cilju što bolje i efikasnije zaštite i očuvanja kulturnih dobara.

Ministarstvo kulture je, u toku 2015. godine, kroz neposrednu komunikaciju i izvještavanje realizatora projekta, u kontinuitetu vršilo monitoring implementacije Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara, ali i ostalih projekata koji su podržani budžetom. Monitoring implementacije bio je baziran na dostavljanju, u pisanoj formi, detaljanih, konačnih izvještaja programske i finansijske realizacije projekta (program, dinamika realizacije, učesnici, dokazi o izvorima finansiranja i uplatama, press clipping i način medijske prezentacija, način utroška – pravdanje sredstava sa kopijama računa, ugovora i sl.)

Dodijeljena pomoć smatra se uspješnom.

Program: Podrška razvoju medijskog pluralizma

Ministarstvo kulture, u skladu sa medijskim zakonima i evropskim standardima o finansijskoj podršci medijima, u kontekstu ostvarivanja medijskog pluralizma i medijske raznolikosti, sufinansira programske sadržaje u medijima od javnog interesa. Ministarstvo kulture je shodno zaključku Vlade br. 08-1064/3 od 8 maja 2014.godine zaduženo za izradu informativno-edukativne kampanje o obaveštavanju građana o prelasku na digitalno emitovanje koja je trajala do juna 2015. godine – do gašenja analognog signala. U okviru tema zastupljena je i „Dekada Roma 2005-2015“, s obzirom na to da je Ministarstvo kulture zaduženo za medijsku prezentaciju ovog projekta u pogledu promocije politike i programa koji doprinose socijalnoj integraciji RE populacije u Crnoj Gori.

Sufinansiranje programskih sadržaja u medijima dopriniće ostvarivanju prava na slobodu izražavanja i informisanja, kao i razvoju medijskog pluralizma i medijske raznolikosti u Crnoj Gori

S obzirom na to da se sufinansiraju medijski programski sadržaji od javnog interesa, omogućeno je da mediji u kontinuitetu proizvode i emituju raznovrsne programe, posebno od interesa za najširu javnost, tako da su u tom dijelu ostvareni rezultati u pogledu kvaliteta i kvantiteta emitovanih programskih sadržaja.

Realizovana su 34 sufinansirana projekata u 2015. godini, koji se odnose na štampane medije i na lokalne javne radio-difuzne servise. Komercijalni radio-emiter Radio-Zeta realizovao je projekat posvećen društvenoj integraciji osoba sa invaliditetom u vidu radio emisija koje će se emitovati četiri puta mjesečno. Realizovana su dva audio vizuelna spota za medijsku kampanju o obavještanju građana o otpočinjanju digitalnog emitovanja programa.

Ministarstvo raspisuje godišnji konkurs za najbolji istraživački prilog na temu „Socijalna integracija Roma u Crnoj Gori“, a pravo učešća imaju crnogorski štampani i elektronski mediji. U 2014.godini za najbolji istraživački prilog prema odluci stručne komisije, formirane rješenjem Ministarstva kulture broj 01-2021 od 31.10.2014.godine, odabran je 18. broj međunarodnog naučnog časopisa za istraživanje medija i društva „Medijski dijalozi“, čiji je osnivač i izdavač IVPE d.o.o.

Dodijeljena pomoć smatra se uspješnom.

Program: Javni radio-difuzni servisi Crne Gore

Ministarstvo kulture Crne Gore je ugovorom broj 01-1600-15 od 3.04.2015.godine opredijelilo javnom servisu RTCG sredstva, u iznosu od 150.000,00€.

Sredstva u iznosu od 100.000,00€ namijenjena su realizaciji kapitalnog projekta iz oblasti kulturne baštine Crne Gore shodno amandmanu 33/14-7/45 od 23.12.2014.godine koji je implementiran u Zakonu o budžetu Crne Gore za 2015.godinu („Sl.list Crne Gore“, br. 59/14).

Sredstva u iznosu od 50.000,00€ namijenjena su za sufinansiranje proizvodnje programskih sadržaja koji su značajni za razvoj nauke i obrazovanja, razvoj kulture, informisanje osoba oštećenog sluha i vida. Vlada obezbjeđuje dio finansijskih sredstava za programske sadržaje na albanskom i jezicima manjinskih zajednica.

Dodijeljena državna pomoć obezbjeđuje i jamči slobodu informisanja na nivou standarda koji su sadržani u međunarodnim dokumentima o ljudskim pravima i slobodama.

Javni servis proizvodi i emituje programe koji zadovoljavaju obrazovne, kulturne i druge potrebe od javnog interesa svih segmenata crnogorskog društva.

Realizovan je program Televizije CG (ukupno 267 emisija u trajanju od 14 782 minuta, od čega: nauka - 4 emisije/160 min; naučno-obrazovni program - 85 emisija/2215 min; program iz kulture - 92 emisije/8667 min; program za osobe sa invaliditetom - 11 emisija/240 min; program na jezicima pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica - 75 emisija/3500 min).

Realizovan je program Radija CG (ukupno 390 emisija u trajanju od 8449 minuta, od čega: nauka -20 emisija/1050 min; naučno-obrazovni program - 169 emisija/3490 min; program iz kulture - 35 emisija/813 min; program za osobe sa invaliditetom – 3 emisije/90 min; program na jezicima pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica - 183 emisije/3006 min).

Dodijeljena pomoć smatra se uspješnom.

Program: Prenos radio difuznih signala na teritoriji Crne Gore preko radio difuznog predajnika

Ministarstvo kulture Crne Gore je ugovorom broj 05-240 od 29.01.2015.godine opredijelilo Radio-difuznom centru d.o.o, sredstva, u iznosu od 228.500,00€, za sufinansiranje troškova prenosa i emitovanja programa RTCG putem zemaljskih sistema.

RDC vrši prenos i emitovanje radio-difuznih signala RTCG preko svojih predajnika i objekata na teritoriji Crne Gore čime obezbjeđuje kvalitetan prijem programa RTCG za najmanje 85% stanovnika Crne Gore.

Prenos radio-difuznih signala RTCG na teritoriji Crne Gore, putem zemaljskih sistema realizovan je u kontinuitetu.

Realizovan je prenos radio-difuznih signala RTCG na teritoriji Crne Gore, putem zemaljskih sistema, odnosno ostvareno je 1.971.780,00 minuta prenosa i emitovanja programa RTCG i to: Prvog i Drugog kanala Televizije Crne Gore i Prvog i Drugog kanala Radija Crne Gore.

Dodijeljena pomoć smatra se uspješnom.

MINISTARSTVO NAUKE

Program: Eureka

Sufinansiranje troškova realizacije III istraživačke godine na EUREKA projektu: „WINEREST“ - kompanije „13 Jul“ Plantaže.

Sufinansiranje realizacije navedenog EUREKA projekta je omogućilo učešće kompanija iz Crne Gore u međunarodnim konzorcijumima i sprovođenje primijenjenih istraživanja u domenu poljoprivrede. Finalizacija projektnih aktivnosti i nastavak saradnje partnera na novim projektima u okviru EUREKA inicijative je pokazatelj uspješnog zajedničkog rada i pozitivnih rezultata.

WINEREST projekat - pronalaženje efikasnog i po životnu sredinu bezbjednog iskorišćavanja otpada (komine) iz procesa proizvodnje grožđa i voća i unapređenje postojećih tehnologija. Uspješno realizovan ogled siliranja komine grožđa.

Dodijeljena pomoć je bila uspješna.

Program: Nacionalni projekti

Sufinansiranje nacionalnih naučnoistraživačkih projekata, što ima za cilj razvoj naučnoistraživačke djelatnosti u Crnoj Gori. Projekte realizuju licencirane naučnoistraživačke ustanove u Crnoj Gori.

Nakon svake istraživačke godine, međunarodni eksperti ocjenjuje godišnje izvještaje o realizaciji nacionalnih naučnoistraživačkih projekata. Imajući u vidu da se pomenuti projekti realizuju od 2012. do 2015. godine, u konačnim izvještajima koji se dostavljaju po završetku projekata biće prikazani ukupni postignuti rezultati (rezultati istraživanja u različitim oblastima, povećanje broja magistara, doktora nauka i slično). U tekućoj godini, rukovodioci projekata dostavljaju elaborate o radu na projektima.

Pokazatelj na osnovu kojeg je ustanovljena uspješnost su pozitivno ocijenjeni izvještaji o radu na projektima, kao i elaborati.

Dodijeljena pomoć je bila uspješna, imajući u vidu da su izvještaji o radu svih projekata ocijenjeni pozitivno.

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA I TURIZMA

AD Gintašmont Investment Construction and Trade – Podgorica

Državna pomoć dodijeljena je AD Gintašmont Investment Construction and Trade - Podgorica, sa sjedištem u Crnoj Gori, za izmirenje obaveza po osnovu poreza i doprinosa na lična primanja u iznosu od 478.356,97€, na 12 jednakih mjesečnih rata. Navedena državna pomoć odnosi se na stvaranje uslova za realizaciju plana investicija u periodu od 2014. do 2016. godine.

AD Gintašmont Investment Construction and Trade - Podgorica, od maja mjeseca 2012. godine nije uplaćivala poreze i doprinose na zarade zaposlenih, tako da ukupan dug po tom osnovu iznosi 478.356,97 eur.

Sa druge strane, u toku 2014. i 2015. godine kompanija je planirala određene investicije u hotelu Ramada i šoping centru "Mall of Montenegro" čija je vrijednost iznosi oko 209.244.00 eur.

Pored redovnih uplata odloženih obaveza kompanija će uredno izmirivati i sve obaveze prema državi nastale nakon 17.01.2014. godine u zakonski propisanim rokovima.

Dodjelom navedene državne pomoći, stvoreni su uslovi za realizaciju planiranih investicija tokom 2014. i 2015. godine u hotelu Ramada i šoping centru "Mall of Montenegro" u iznosu 209.244,00 eura.

Prema podacima dobijenim od strane "Gintašmont Investment Construction and Trade" A.D.- PODGORICA ukupne investicije tokom 2014. i 2015. god., iznose 210.226,47 eura. Investicije su pretežno u skladu sa Investicionim planom koji je dostavljen prilikom podnošenja zahtjeva za dodjelu državne pomoći. Najveći dio sredstava je uložena za izgradnju i opremanje sale "Millennium", čiji su ukupni troškovi iznosili 112.307,52EUR. Takođe realizovan je dio investicija za modernizaciju klima komora u iznosu od 24.319,67EUR, zatim investicije u iznosu od 6.614,17 EUR za modernizaciju lokala na visokom prizemlju (objekti „Stylos“, „Blue Rose“, „Navigare“), kao i dio investicije na modernizaciji parking sistema u iznosu od 1.000,00EUR. Tokom 2015. godine prema informacijama dobijenih od strane korisnika državne pomoći, realizovane su sledeće investicije: 1. Adaptacija lokala za novog zakupca (Neptun) u iznosu od 31.769,0eura 2. Adaptacija lokala za novog zakupca (Kiabi) u iznosu 1.000,00 eura 3. Proširenje lokala za postojećeg zakupca (Donator-Kids Land) u iznosu od 7.019,89 kao i investicije u uređenju kliznih vrata u iznosu od 5.656,22 eura. Takođe, odrađen je drugi dio investicije za modernizaciju klima-komora u iznosu od 20.540,00 eura.

Izveštaji o realizovanim investicijama za 2014. i 2015. god. od strane AD Gintašmont Investment Construction and Trade – Podgorica ukazuje na to da je dodijeljena pomoć bila uspješna.

AD Ski resort – Kolašin 1450

Dodjela regionalne pomoći AD Ski resort – Kolašin 1450 za izmirenje obaveza po osnovu poreza i doprinosa na lična primanja zaključno sa 31.05.2013. godine u iznosu od 259.331,55€ na 7 jednakih godišnjih rata, na osnovu Investicionog plana za period 2013-2020 godina.

AD Ski resort – Kolašin 1450, u cilju blagovremenog realizovanja investicija u periodu 2013-2020 god. u iznosu od 92.500 eura, prihvatio je da obavezu po osnovu poreza i doprinosa za lična primanja izmiri u 7 jednakih godišnjih rata. U tom pravcu, pripremljen je Plan realizacije investicija, kojim su definisane aktivnosti koje će doprinjeti unapređenju ponude Ski centra Kolašin 1450.

Dodjelom regionalne pomoći, stvoreni su uslovi za realizaciju planiranih investicija u periodu od 2013. do 2020. godine u Ski resortu Kolašin 1450 u iznosu od 92.500 eura. U skladu sa investicionim planom planirane su investicije za:

1. Nabavku nove ski opreme (150 kompleta); Naime, kupovina 150 pari nove ski opreme po cijeni od 350€ po komadu iznosi 52.500€. Neto povećanje prihoda od rentiranja nove opreme u poređenju sa cijenom koštanja nove opreme ukazuje da se ova investicija otplaćuje za 2 sezone.
2. Proširenje kapaciteta restorana za 200 mjesta kroz šatorsko zatvaranje dijela terase restorana; Proširenjem restorana za 200 mjesta, tj.šatorskim zatvaranjem dijela terase restorana i osposobljavanjem da se ona zagrije i koristi kada je loše vrijeme prihodi ostvareni u ovako lošim danima povećali bi se za minimum 40% odnosno dodatnih 30.669€. Povećanje prihoda ne bi uslovalo porast troškova jer investitor svakako raspolaže sa osobljem koje radi u tom dijelu terase, a učešće svih troškova restorana u njegovim prihodima je oko 45%. Imajući u vidu navedeno, kupovina specijalnog montažno-demontažnog šatora po cijeni od oko 15.000€ bila bi otplaćena za samo jednu sezonu jer bi njegovim postavljanjem povećali dobit za 16.868€ godišnje.
3. Izgradnja vidikovca na Vilinoj Vodi. Izgradnjom bara na okretnoj stanici Viline Vode, koji bi se zbog pogleda nazvao "Vidikovac", dobili bi se novi kapaciteti i time bi rasteretila terasa postojećeg restorana kada je lijepo vrijeme i kada se može sjedjeti na otvorenom. Na tom prostoru planira se izgradnja terase koja bi mogla da primi od 100 do 200 ljudi, a uz tu terasu bi se napravio objekat koji bio bio u funkciji poluotvorenog bara. Planirana vrijednost ove investicije - terasa, objekat, namještaj i sl. iznosi 25.000€

Investicije bi se realizovale bilo iz sopstvenih izvora, bilo iz kreditnih zaduženja. Bitno je napomenuti da je investitor izmirio sve obaveze prema ino dobavljaču za ski opremu, a koja je predstavljala najveće finansijsko naprezanje u dosadašnjem periodu.

Na osnovu dobijene Informacije o realizovanim aktivnostima mišljenja smo da je dodijeljena pomoć djelimično realizovana.

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE I RURALNOG RAZVOJA

UKUPNO - 450.864,76 €

Zakonski osnov – posebna pravila:

- Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju („Sl.list CG“, br. 56/09);
- Zakon o Budžetu Crne Gore za 2015. godinu („Sl.list CG“, br. 59/14) – organizaciona klasifikacija 41101;

Izvori finansiranja: Budžet Crne Gore za 2015. godinu (organizaciona klasifikacija 41101 Program: Poljoprivreda i ribarstvo – 2531).

U skladu sa Zakonom o poljoprivredi i ruralnom razvoju i Zakonom o budžetu Crne Gore za 2015. godinu, Vlada na predlog ovog Ministarstva, donijela je početkom godine Uredbu o uslovima, načinu i dinamici sprovođenja mjera agrarne politike za 2015. godinu – Agrobudžet, koji je objavljen u „Sl.list CG“, br. 11/15. Radi se o dokumentu koji sadrži programe svrstane u četiri grupe:

- mjere tržišno-cjenovne politike
- mjere ruralnog razvoja
- opšte usluge i servisi
- ostalo

Agrobužetom utvrđuju se uslovi, način i dinamika sprovođenja agrarne politike za ove oblasti. Za realizaciju Agrobudžeta, odgovorno je ministarstvo i institucije (naučne) – službe odgovorne za realizaciju pojedinih programa. Pravo korišćenja sredstava uslovljeno je dostavljanjem dokumentacije predviđene pojedinim programima, a obaveze prema korisnicima izvršavaju se po dinamici koju odobrava Ministarstvo finansija.

Sredstva predviđena Agrobudžetom za 2015. godinu skoro u cjelosti (preko 90%) usmjeravaju se direktno fizičkim licima i vezuju se u stočarstvu za broj grla stoke (goveda, ovaca, koza), a u biljnoj proizvodnji za hektar zasnovane površine. Korisnici ovih sredstava, nemaju karakter „ekonomskih korisnika“, te samim tim ne ispunjavaju kriterijume predviđene Zakonom o kontroli državne pomoći, već su to domaćinstva i udruženja. Pored ovog, značajna su i sredstva koja se usmjeravaju za infrastrukturu, staračke naknade, rad stručnih službi i dr., koja takodje nemaju karakter državne pomoći. Od ukupno isplaćenih sredstava po Agrobudžetu za 2015. godinu, svega oko 5,5 % isplaćenih sredstava ispunjavalo je kriterijume propisane Zakonom o kontroli državne pomoći.

Ukupno isplaćeno - 450.864,76 €

Državna pomoć u oblasti poljoprivrede i ribarstva nije regulisana Zakonom o kontroli državne pomoći („Sl.list CG“, br. 74/09 i 57/11), a posebna pravila za oblast poljoprivrede i ribarstva, još uvijek nijesu do kraja zakonski regulisana, odnosno poljoprivredni proizvođači nijesu uključeni u sistem ekonomskih korisnika tj. nemaju obavezu plaćanja PDV-a.

Državna pomoć isplaćena je po namjenama i korisnicima kako slijedi:

<i>Podrška mljekarskom sektoru – ukupno</i>	<i>237.880,33 €</i>
<i>Korisnici:</i>	
- Mljekara „Srna-Šljukić“ – Nikšić	70.239,32 €
- Mljekara „Kooperativa“ – Pljevlja	8.483,54 €
- Mljekara „Šimšić“ – Danilovgrad	60.808,28 €
- ZZ „Čevo“ – Cetinje	6.640,80 €
- Mljekara „Cijevna“ – Podgorica	3.518,79 €
- Mljekara „Amiprom“ – Rožaje	6.865,79 €
- Mljekara „Vulaš“ – Cetinje	9.420,52 €
- Mljekara „RM Komerc“ – Pljevlja	5.727,70 €
- Mljekara „Niksen Trade“ – Cetinje	6.762,95 €
- Mljekara „Milki Way“ – Ulcinj	4.371,25 €
- Mljekara „Milmarc Group“ – Cetinje	2.883,18 €
- Mljekara „Milka“ – B.Polje	15.806,28 €
- Mljekara „Intertehna“ – Berane	5.407,94 €
- Mljekara „Montebjanka“ – Danilovgrad	6.695,09 €
- Mljekara „Drezga“ – Podgorica	5.180,15 €
- Mljekara „Mapa Internacional“ - B.Polje	8.245,03 €
- Mljekara „Union Aliment“ - Podgorica	3.732,30 €
- Mljekara „Turo“ - Cetinje	1.341,46 €
- Mljekara „Dijamant“ - Podgorica	2.373,66 €
- Mljekara „Miljanić“ – Nikšić	2.748,94 €
- Mljekara „Vuković“ – Danilovgrad	627,36 €

<i>Podrška stočarskoj proizvodnji – ukupno</i>	7.460,00 €
<u><i>Korisnici:</i></u>	
- DOO „Eko Moravac“ – B.Polje	2.660,00 €
- „Bjelić Kompani“ – Nikšić	4.800,00 €
<i>Podrška ratarskoj proizvodnji – ukupno</i>	31.357,75 €
<u><i>Korisnici:</i></u>	
- „Junčaj Petrol“ – Podgorica	10.000,00 €
- ZZ „Doganje“ – Pljevlja	1.575,75 €
- „Agro eko“ - Danilovgrad	320,00 €
- AD „Sjeme“ – Kolašin	2.812,50 €
- „Agrosjever“ – Berane	7.046,00 €
- AD „Agromil“ – Nikšić	4.051,50 €
- „Zeta – Terra“ – Podgorica	2.304,00 €
- „Simlek Župa“ – Nikšić	1.920,00 €
- „Eko Moravac“ – Bijelo Polje	928,00 €
- „Farma Franca“ – Bijelo Polje	400,00 €
<i>Podrška podizanju višegodišnjih zasada – ukupno</i>	4.651,38 €
<u><i>Korisnici:</i></u>	
- „MN CG“ doo – Podgorica	673,82 €
- „Mobex“ – Podgorica	3.977,56 €
<i>Podrška razvoju vinogradarstva i vinarstva – ukupno</i>	41.081,00 €
<u><i>Korisnici:</i></u>	
- „Vinopolis“ – Cetinje	3.225,00 €
- „Ravil“ – Cetinje	1.876,00 €
- „Gorski keder“ – Podgorica	980,00 €
- „Plantaže“ AD – Podgorica	35.000,00 €
<i>Podrška povrtlarskoj proizvodnji – ukupno</i>	7.981,79 €
<u><i>Korisnici:</i></u>	
- „Green House“ – Danilovgrad	1.394,99 €
- „Dis Magiko“ – Kotor	1.936,80 €
- „Elena“ doo – Podgorica	1.650,00 €
- „Aligrudić Kompani“ – Podgorica	3.000,00 €
<i>Podrška proizvodni višegodišnjih zasada ljeko bilja – ukupno</i>	5.000,00 €
<u><i>Korisnici:</i></u>	
- „Herbal Montenegro“ – Nikšić	5.000,00 €
<i>Podrška organskoj proizvodnji – ukupno</i>	19.430,50 €

Korisnici:

- „Promet montaža“ – Nikšić	700,00 €
- Imanje Rakočević – Mojkovac	700,00 €
- „DDS“ – Mojkovac	1.004,50 €
- „Robur“ – Cetinje	2.181,00 €
- HM „Durmitor“ – Žabljak	7.536,00 €
- ZZ „Vrbica“ – Petnjica	3.560,00 €
- „Ekoplant“ – Podgorica	1.634,50 €
- „MMK“ – Pljevlja	1.152,00 €
- „Moric“ - H. Novi	962,50 €

Unapredjenje kvaliteta proizvoda – ukupno 8.270,50 €

Korisnici:

- „Aqua Bianca“ – Podgorica	2.235,00 €
- „A Mark“ – Podgorica	1.850,00 €
- „Trivit“ – Nikšić	325,00 €
- „Pipers green“ – Podgorica	1.760,50 €
- „In Spe“ – Bar	300,00 €
- ZZ „Vrbica“ – Petnjica	300,00 €
- „HM Durmitor“ – Žabljak	300,00 €
- „Moric“ – H. Novi	300,00 €
- „Ekoplant“ – Podgorica	300,00 €
- „MMK“ – Pljevlja	300,00 €
- „DDS“ – Mojkovac	300,00 €

Očuvanje autohtonih genetičkih resursa – ukupno 2.000,00 €

Korisnici:

- „Agrovita“ – Podgorica	2.000,00 €
--------------------------	------------

Upravljanje rizicima u poljoprivredi – ukupno 35.714,00 €

Korisnici:

- Farma „Franca“ – B.Polje	35.714,00 €
----------------------------	-------------

Podrška sektoru morskog ribarstva – ukupno 38.607,77 €

Korisnici:

- „Jadroagent“ – Bar	2.570,52 €
- „Tabija“ – Bar	2.140,00 €
- „Plavi jadrani“ – Bar	30.000,00 €
- „Školjke Boke“ - Kotor	3.897,25 €

Podrška sektoru slatkovodnog ribarstva – ukupno 11.429,74 €

Korisnici:

- „Flu fishing“ – Podgorica	2.000,00 €
- „Maniro“ – Kolašin	2.000,00 €
- „Emkom“ – Bijelo Polje	3.380,79 €

- „Optikon“ – Bijelo Polje	2.937,45 €
- „VGI River“ – Nikšić	1.111,50 €

Detaljni podaci o navedenim isplatama, obradjeni su u Obrascu za dostavljanje podataka o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2015. godini koji je propisan od strane nadležne Komisije.

OPŠTINA BIJELO POLJE

Odluka o olakšicama za privredna društva i preduzetnike koji posluju u okviru Biznis zona „Nedakusi“, „Cerovo“, „Vraneška dolina,, i „Bistriška dolina“

Navedena Odluka donešena je 24. 07. i 27.07.2015. godine i predviđa sljedeće olakšice-oslobođanje od plaćanja:

- naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta,
- naknade za korišćenje opštinskih puteva,
- prireza na porez na dohodak fizičkih lica.
- poreza na nepokretnosti iznad 0,1 % tržišne vrijednosti nepokretnosti.

Podaci na osnovu kojih je ustanovljena uspješnost dodjele pomoći je baza Sekretarijata za preduzetništvo i ekonomski razvoj lokalne uprave Bijelo Polje.

Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj opštine Bijelo Polje je u 2015. godini oslobodio plaćanja naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta kompaniju Mesopromet u iznosu od 116.313,69 eura, a na osnovu Odluke o olakšicama i Ugovora o korišćenju finansijskih olakšica br.15/1-5222/1 i Aneksa ugovora br.15/1-5222/3.

Očekuje se da dodijeljena pomoć u vidu oslobođanja od plaćanja naknade za opremanje građevinskog zemljišta bude uspješna iz razloga što se investiranjem u biznis zoni otvara najmanje 30 novih radnih mjesta i što će privredno društvo biti konkurentnije na tržištu.

Odluka o oslobođanju plaćanja obaveza u iznosu od 50% utvrđene lokalne komunalne takse za korišćenje prostora na javnim površinama za postavljanje ljetnjih bašti

Navedena odluka je donešena 30.11.2015. godine („Sl.list CG - Opštinski propisi“, br. 44/15) i predviđa da se poreski obveznici – ugostitelji koji su izvršili zamjenu tendi na ljetnjim baštama oslobode plaćanja obaveza u iznosu od 50% utvrđene takse.

Podaci na osnovu kojih je ustanovljena uspješnost dodjele pomoći je baza Uprave javnih prihoda lokalne uprave Bijelo Polje. Ukupni iznos dodijeljene pomoći za 10 ugostiteljskih subjekata je **9.163,00 €**.

Uklanjanjem montažnih tendi koje su prethodnih godina postojale ispred ugostiteljskih objekata i postavljanjem novih jednobraznih tendi grad je dobio ljepši izgled, i u tom smislu dodijeljena pomoć je uspješna.

OPŠTINA DANILOVGRAD

Program: Subvencionisanje mljekara koje otkupljuju primarnu sirovinu (mlijeko) na području opštine Danilovgrad.

Stimulisanje kooperanata da prodaju primarne sirovine (mlijeko) mljekarama a ne da proizvode mliječne proizvode u sopstvenoj režiji.

Na osnovu analiza koje pokazuju da mljekare imaju povećan broj kooperanata sa većim brojem grla može se tvrditi da je dodijeljena pomoć bila uspješna.

Program: Dotacije pravnim i fizičkim licima koja obavljaju javni prevoz putnika u prigradskom unutrašnjem drumskom prevozu.

Realizacija ovog programa dovela je do porasta broja putnika i učenika koji koriste javni prevoz na relacijama na kojima saobraćaju prevoznici kojima se dotiraju određena finansijska sredstva iz budžeta Opštine.

Prije dodjele pomenutog vida pomoći nije postojao nikakav prevoz na relacijama na kojima saobraćaju prevoznici kojima se dotiraju određena finansijska sredstva.

Podaci dobijeni od strane škola o porastu broja učenika na relacijama na kojima saobraćaju prevoznici kojima se dotiraju određena finansijska sredstva ukazuju na to da je dodijeljena pomoć bila uspješna.

INVESTICIONO-RAZVOJNI FOND

U detaljnom tabelarnom pregledu, navedeni su iznosi kreditnih sredstava koja su odobrena i realizovana shodno Rješenju Komisije za kontrolu državne pomoći u periodu 1.01 - 31.12.2015.godine. U pitanju su dugoročni i kratkoročni investicioni krediti, krediti odobreni sektoru malih i srednjih preduzeća, preduzetnika, kao i infrastrukturni projekti.

Investiciono - razvojni fond Crne Gore AD (IRF CG AD) svojim osnivanjem nastoji da kreditnom podrškom usmjerenom ka sektoru malih i srednjih preduzeća, preduzetnika i poljoprivrednika predstavlja efikasan mehanizam razvoju preduzetničke inicijative u Crnoj Gori.

Efikasnost podrške koju IRF sprovodi zasniva se na konkurentnim fiksnim kamatnim stopama koje su tokom 2014. godine iznosile od 2%-6% godišnje.

Takođe, IRF obezbjeđuje još povoljnije uslove kreditiranja za projekte koji se realizuju na sjeveru Crne Gore, i opštinama Ulcinj i Cetinje kao manje razvijenim opštinama, obezbjeđujući im stimulacije u vidu sniženja ugovorene kamatne stope za 1%. Dodatna povoljnost obezbijedena je i u kreditnom aranžmanu sa Evropskom Investicionom Bankom (EIB), koji je na snazi od septembra 2012. godine, a koji predviđa sniženje važećih kamatnih stopa za 2015. godinu za dodatnih 0,5% ukoliko se projekat realizuje iz sredstava EIB-a.

Prosječna ročnost kredita koji su sastavni dio Izvještaja o državnoj pomoći za 2015. godinu iznosi 68,5 mjeseci odnosno 5,7 godina, ne računajući grace period.

Ukupan ekvivalent državne pomoći za 2015.godinu iznosi **8,173,447.09 €**. U tabeli koja slijedi dat je uporedni pregled ostvarenih rezultata ekvivalenta državne pomoći u periodu od osnivanja IRF-a (kao pravnog nasljednika Fonda za razvoj CG koji je pravno prestao da postoji zaključno sa krajem 2009.godine) pa zaključno sa 2015. godinom.

Godina	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ekvivalent subvencije (eur)	852,174.96	1,365,736.60	1.431.989,06	3.497.732,83	4.960.027,54	8.173.447,09

Prilikom ocjene uspješnosti pomoći napravljen je osvrt na do sada ostvarene rezultate ekvivalenta pomoći od 2010-2015.godine, a koji su prijavljeni Komisiji za kontrolu državne pomoći i podrške.

Na osnovu prezentovanih podataka, dodijeljene pomoć bila je uspješna.

ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE CRNE GORE

INOVIRANI PROGRAM SAMOZAPOŠLJAVANJA

Visina isplaćene državne pomoći u 2015. godini, obračunate na osnovu iznosa razlike između kamatne stope na isplaćena kreditna sredstva putem Inoviranog programa za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori i referentne kamatne stope (podatak Komisije za kontrolu državne pomoći) je znatno ispod dozvoljene visine opravdanih troškova definisanih članom 7 Uredbe o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći. Pored toga, u skladu sa ovim članom, konkursom je definisano da podnosioci zahtjeva za kredit moraju raspolagati sa sopstvenim učešćem od najmanje 30% od ukupne predračunske vrijednosti projekta. Sopstveno učešće može biti iskazano u vidu stvari, prava i novca.

Inovirani program za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori u funkciji je podrške nezaposlenim licima da ostvare svoje poslovne ideje i razvoja sektora malih preduzeća. Uslovi pod kojima se dodjeljuju sredstva iz ove kreditne linije su sljedeći:

- iznos odobrenog kredita po novozaposlenom radniku je do 5.000,00 eura;
- krediti se odobravaju za otvaranje najviše 3 radna mjesta, dakle, maksimalni iznos kredita je 15.000,00 eura;
- grace period je godinu dana od dana prenosa sredstava na žiro-račun korisnika kredita;
- krediti se vraćaju u polugodišnjim anuitetima;
- rok povraćaja sredstava je:
 - a. tri godine za nezaposlena lica u polugodišnjim anuitetima (3+1),
 - b. dvije godine za mala preduzeća i preduzetnike (2+1);
- kamatna stopa na godišnjem nivou je:
 - a. 3% za projekte čiji su nosioci žene,
 - b. 3% za projekte koji se realizuju u opštinama: Pljevlja, Žabljak, Bijelo Polje, Mojkovac, Berane, Andrijevica, Rožaje, Plav, Nikšić, Šavnik, Plužine, Kolašin i Cetinje,
 - c. 4% za projekte koji se realizuju u opštinama: Podgorica, Danilovgrad, Herceg Novi, Kotor, Tivat, Bar, Budva i Ulcinj;

Za kreditna sredstva putem Inoviranog programa samozapošljavanja mogu konkurisati:

- nezaposlena lica sa evidencije Zavoda koja bi nakon kreditne podrške bila obavezna da se registruju kao individualni poljoprivredni proizvođači, preduzetnici ili pravna lica;
- mala preduzeća i
- preduzetnici koji su registrovani u skladu sa Zakonom o privrednim društvima.

U 2015. godini finansirano je 35 kredita u vrijednosti od 195.000,00 eura namijenjenih otvaranju 39 novih radnih mjesta. Od ovog broja, 33 (94,29 %) finansiranih kredita su dodijeljena nezaposlenim licima, dok su 2 (5,71 %) kredita namijenjena pravnim licima.

Pripadnice ženskog pola su nosioci 12 finansiranih kredita (36,36 % finansiranih kredita za nezaposlena lica) u iznosu od 60.000 eura.

Akcentat prilikom finansiranja kredita je bio na manje razvijenim opštinama, tako da je njihov razvoj potpomognut finansiranjem 23 (65,71%) kredita u vrijednosti od 115.000,00 eura.

Najveći broj kredita je finansiran u opštinama: Berane (6 ili 17,14%), Bijelo Polje (5 ili 14,29%) i Bar (5 ili 14,29%).

Isfinansirani krediti po opštinama

Rb	Opština	Broj kredita	Broj radnika	Sredstva (Eur)
1.	Andrijevića	0	0	0
2.	Berane	6	6	30.000
3.	Bijelo Polje	5	5	25.000
4.	Žabljak	1	1	5.000
5.	Kolašin	0	0	0
6.	Mojkovac	1	1	5.000
7.	Nikšić	3	3	15.000
8.	Plav	0	0	0
9.	Plužine	2	2	10.000
10.	Pljevlja	3	3	15.000
11.	Rožaje	0	0	0
12.	Cetinje	2	2	10.000
13.	Šavnik	0	0	0
14.	Manje razvijene opštine (1 do 13)	23	23	115.000
15.	Bar	5	5	25.000
16.	Budva	0	0	0
17.	Danilovgrad	1	1	5.000
18.	Kotor	0	0	0
19.	Podgorica	3	7	35.000
20.	Tivat	1	1	5.000
21.	Ulcinj	0	0	0
22.	Herceg Novi	2	2	10.000
23.	Ostale opštine (15 do 22)	12	16	80.000
24.	Ukupno (14 + 23):	35	39	195.000

Pregled isfinansiranih kredita po statusu

Rb	Korisnik sredstava	Broj kredita	Broj radnika	Sredstva (Eur)
1.	Nezaposleni (ukupno)	32	34	170.000
	Nezaposleni (žene)	12	12	60.000
2.	Preduzetnici	1	1	5.000
3.	Pravna lica	2	4	20.000
4.	Ukupno	35	39	195.000

Izvor navedenih podataka je Baza podataka Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, odluke o kreditu i ugovori o kreditu (Inovirani program za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori).

Na osnovu navedenih podataka smatramo da je državna pomoć u realizaciji kredita iz Inoviranog programa za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori bila uspješna.

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA ZA RAD KOD POSLODAVCA

Program osposobljavanja za rad kod poslodavca koncipiran je u cilju stvaranja uslova za osposobljavanje za obavljanje određenih poslova teže zapošljivih nezaposlenih lica i njihovo zapošljavanje na poslovima za čije obavljanje su osposobljeni, kao i stimulisanje poslodavaca da na ovaj način obezbijede potrebne radnike. Program sprovode poslodavci iz privatnog sektora, prije svega mala i srednja preduzeća. Vodeći se zahtjevima programa, odnosno radnih mjesta, poslodavci su realizovali svoje programske sadržaje, u najkraćem trajanju od jednog mjeseca, a zatim zaključili ugovore o radu na određeno vrijeme u trajanju od 3 do 12 mjeseci.

Na planu realizacije programa, Zavod je ostvario saradnju sa 112 poslodavaca iz privatnog sektora iz sjevernih i manje razvijenih opština: Bijelog Polja, Mojkovca, Berana, Andrijevice, Plava, Rožaja, Petnjice, Gusinja, Pljevalja, Žabljaka, Kolašina, Nikšića, Danilovgrada, Ulcinja i iz Cetinja. Poslodavci su sproveli programske sadržaje prilagođene profesionalnim i ličnim karakteristikama učesnika programa i osposobili ih za obavljanje poslova.

Finansijsko učešće Zavoda u realizaciji programa iznosilo je 466.856,36 € i stimulisalo zapošljavanje 423 lica, u najkraćem trajanju od tri mjeseci i najdužem 12 mjeseci. Očekivani rezultati realizacije programa su ostvareni te se može zaključiti da je dodijeljena pomoć bila uspješna.

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA ZA SAMOSTALAN RAD

Program osposobljavanja za samostalan rad podrazumijeva sticanje znanja, vještina i kompetencija lica iz evidencije Zavoda sa stečenim srednjim i visokim obrazovanjem, bez radnog iskustva za samostalno obavljanje poslova i radnih zadataka u nivou obrazovanja. Program sprovode poslodavci iz privatnog sektora, prije svega mala i srednja preduzeća koja sa učesnicima zaključuje ugovore o radu na određeno vrijeme u trajanju od šest, odnosno devet mjeseci zavisno od nivoa obrazovanja.

Na planu realizacije programa, Zavod je ostvario saradnju sa 87 poslodavaca iz privatnog sektora iz Bijelog Polja, Mojkovca, Berana, Andrijevice, Plava, Rožaja, Petnjice, Gusinja, Pljevalja, Žabljaka, Kolašina, Nikšića, Danilovgrada, Ulcinja i Cetinja. Poslodavci su sprovedli programske sadržaje prilagođene profesionalnim i ličnim karakteristikama korisnika i uz obezbijeđen monitoring, osposobili za samostalno obavljanje poslova, u okviru nivoa obrazovanja 123 lica koja u ukupnoj registrovanoj nezaposlenosti lica bez iskustva u nivou obrazovanja učestvuju sa 35%.

Učešće Zavoda u realizaciji programa iznosilo je 249.982,23 eura i stimulisalo je zapošljavanje 109 lica, u trajanju od šest mjeseci i 14 lica, u trajanju od devet mjeseci. Očekivani rezultati realizacije programa su ostvareni pa samim tim dodijeljena pomoć je bila uspješna.

PROGRAM SUBVENCIJA ZA ZAPOSŁJAVANJE LICA SA INVALIDITETOM

Zavod za zapošljavanje Crne Gore-Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, u skladu sa Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, priznaje pravo poslodavcima na subvencije koje se odnose na: subvencije zarade zaposlenih lica sa invaliditetom; na dodjelu bespovratnih sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada za zapošljavanje lica sa invaliditetom, kao i subvenciju-učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta (pomagača u radu) zaposlenom licu sa invaliditetom.

Program dodjele subvencija poslodavcima za zapošljavanje lica sa invaliditetom je kontinuirana aktivnost Zavoda. Poslodavcima se priznaje ovo pravo, na njihov zahtjev, na osnovu sprovedenog postupka, shodno Zakonu o opštem upravnom postupku, na njihov zahtjev. Nakon donošenja rješenja o priznavanju prava, Zavod zaključuje ugovore sa svim poslodavcima o međusobnim pravima, obavezama i odgovornostima.

Visina subvencije zarada iznosi: 75% od isplaćene bruto zarade za cijeli period zaposlenosti, za poslodavca koji zaposli lice sa najmanje 50% invaliditeta, a za poslodavca koji zaposli lice sa invaliditetom manjim od 50%, subvencija iznosi: u prvoj godini 75%, u drugoj 60%; u trećoj i svakoj narednoj 50% od isplaćene bruto zarade. Poslodavac je dužan da svakog mjeseca dostavi Fondu dokaz o isplati zarade licu sa invaliditetom i uplati doprinosa za socijalno osiguranje za prethodni mjesec.

Dodjela bespovratnih sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada za zapošljavanje lica sa invaliditetom, iznosi 100% od opravdanih troškova. Odobrava se jednokratno, na osnovu izvještaja izvođača profesionalne rehabilitacije, koji je izvršio analizu konkretnog radnog mjesta, izradio plan potrebne opreme i sačinio specifikaciju troškova iste.

Subvencija-učešće u finansiranju troškova asistenata (pomagača u radu) zaposlenom licu sa invaliditetom, takođe, ostvaruje se na osnovu izvještaja izvođača profesionalne rehabilitacije o potrebi uključivanja asistenta u radu određenog lica sa invaliditetom, a odobrava se do visine minimalne zarade u skladu sa propisima iz oblasti rada, zavisno od vremena provedenog na radu

Podaci iz godišnjih izvještaja o radu Zavoda za zapošljavanje-Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom pokazuju trend rasta broja poslodavaca koji ostvaruju pravo na subvencije po osnovu zapošljavanja lica sa invaliditetom. Naime,

na dan 31.12.2014. godine, 71 poslodavac je ostvarivao pravo na subvenciju zarade za 89 zaposlenih lica sa invaliditetom, a na dan 31.12.2015. godine, 93 poslodavca za 128 zaposlenih lica sa invaliditetom.

Pravo na subvenciju- učešće u finansiranju troškova asistenta (pomagača u radu) zaposlenom licu sa invaliditetom u 2015. godini ostvarilo je 17 poslodavaca za 24 zaposlena lica sa invaliditetom, što je porast u odnosu na 2014. godinu, u kojoj je samo jedan poslodavac ostvarivao ovo pravo za zaposleno lice sa invaliditetom.

Takođe, kada je u pitanju dodjela bespovratnih sredstava za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada za zapošljavanje lica sa invaliditetom, u 2015. godini je ovo pravo ostvarilo 17 poslodavaca za 26 zaposlenih lica sa invaliditetom, to je porast u odnosu na 2014. godinu, u kojoj je 5 poslodavaca otvorilo pravo za 6 zaposlenih lica sa invaliditetom.

Navedeni podaci pokazuju uspješnost programa dodjele subvencija za zapošljavanje lica sa invaliditetom.

10. REZIME

U izradi Izvještaja za 2015. godinu korišćena je metodologija koja je propisana od strane Evropske komisije u oblasti izvještavanja o državnoj pomoći.

U cilju što tačnijeg prikazivanja podataka u Godišnjem izvještaju, Komisija je koristila i podatke iz Predloga zakona o završnom računu budžeta za 2015. godinu. Razlog za ovakvo postupanje Komisije uslovljen je prethodnim iskustvom u izradi godišnjih izvještaja, koje se prije svega ogleda u nedovoljnom poznavanju oblasti državne pomoći od strane lica nadležnih za dostavljanje podataka, što na kraju rezultira nepotpunim i nedovoljno obrađenim podacima o dodijeljenim državnim pomoćima.

U 2015. godini u Crnoj Gori je dodijeljena državna pomoć u ukupnom iznosu od 23.374.549,19 eura, što u odnosu na ukupno dodijeljenu državnu pomoć u 2014. godini, koja je iznosila 28.032.376,86 eura, predstavlja smanjenje od 16,62%. Procenat učešća državne pomoći u BDP-u smanjen je sa 0,83% u 2014. na 0,65% u 2015. godini.

Ukupno učešće državne pomoći (bez sektora poljoprivrede i ribarstva i saobraćaja) u BDP-u iznosi 0,53%, pa se može reći da je Crna Gora u 2015. godini imala udio državne pomoći na nivou prosjeka zemalja članica Evropske unije (50% BDP-a). U vezi sa navedenim, treba istaći da je u 2014. godini ukupno učešće državne pomoći u BDP-u iznosilo 0,76% i da je čak deset zemalja članica Evropske unije imalo veći procenat učešća državne pomoći u BDP-u od Crne Gore (Tabela 3 Godišnjeg izvještaja).

Neprijavljene državne pomoći u 2015. godini iznosile su 1.164.719,88 eura, odnosno 0,498% ukupno dodijeljene pomoći, dok je u 2014. godini taj procenat bio znatno veći i iznosio je 23,22% (apsolutni iznos neprijavljene državne pomoći u 2014. godini iznosio je 6.509.394,51 eura).

Od ukupno dodijeljene pomoći u 2015. godini 42,52% (9,73 miliona eura) dodijeljeno je malim i srednjim preduzećima, odnosno za zapošljavanje, što se može okarakterisati kao pozitivan trend, naročito ako se imaju u vidu podaci da je procenat učešća ovih pomoći u 2014. godini iznosio 16,88%, odnosno u 2013. godini 4,14% od ukupno dodijeljene pomoći (Tabela 4 Godišnjeg izvještaja). Treba istaći da se radi o tzv. "dobrim" državnim pomoćima koje u najmanjoj mjeri izazivaju poremećaj konkurencije na tržištu i ujedno predstavljaju podsticaj za razvoj i napredak ekonomije.

U vezi sa navedenim, treba ukazati i na podatak da u Godišnjem izvještaju za 2015. nijesu evidentirane pomoći za sanaciju i restrukturiranje, koje su prepoznate kao „najštetnije“ pomoći, odnosno kao vrsta pomoći koja u najvećoj mjeri narušava ili prijeti da naruši konkurenciju na tržištu. Procenat učešća ove vrste pomoći u ukupno dodijeljenoj pomoći u 2014. godini je iznosio 34,13%, odnosno 84,80% u 2013. godini.

U cilju daljeg jačanja ovlašćenja tijela koje vrši kontrolu državne pomoći, Ministarstvo finansija priprema Nacrt zakona o izmjenama i dopunama zakona o kontroli državne pomoći, kojim će biti predložena institucionalna promjena ovog tijela.

Nacrtom Zakona će, osim navedenog, biti propisane detaljne procedure pred ovim tijelom i nadležnim sudom, odredbe o povraćaju nezakonite i neusklađene državne pomoći, procedure za naknadno usklađivanje svih postojećih mjera državne pomoći, kao i kaznene odredbe.

Na kraju, napominjemo da je u cilju potpunog usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom, a na osnovu ovlašćenja iz Uredbe o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći, Ministarstvo finansija donijelo Pravilnik o listi pravila državne pomoći u kome je objavljeno 25 propisa koji se primjenjuju na državnu pomoć a koji su donijeti od strane nadležnih organa Evropske unije.

Prilog A

Informacija o privrednim subjektima koji su bili korisnici državne pomoći u 2015. godini

Tabela 13: Ukupno dodijeljena državna pomoć u Crnoj Gori u 2015. godini prema vrstama (instrumentima) dodjele

Iznosi u milionima eura

Kategorija državne pomoći	A1	A2	B1	C1	C2	D	Ukupno
1.Horizontalna državna pomoć	2,168	0,000	0,000	8,191	0,000	0,000	10,359
Obuka	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Zapošljavanje	1,717	0,000	0,000	0,017	0,000	0,000	1,734
MSP	0,030	0,000	0,000	8,174	0,000	0,000	8,204
Sanacija i restrukturiranje	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Otklanjanje štete nastalih usled prirodnih nepogoda	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Zaštita životne sredine	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Istraživanje i razvoj	0,421	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,421
Ostale pomoći	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
2.Sektorska državna pomoć	4,528	0,000	3,700	0,007	0,000	0,000	8,236
Rudarstvo	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Čelik	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Saobraćaj	0,000	0,000	3,700	0,000	0,000	0,000	3,700
Poljoprivreda i ribarstvo	0,564	0,000	0,000	0,007	0,000	0,000	0,571
Kultura i informisanje	3,965	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	3,965
Brodogradnja	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Finansijske usluge	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Ostali sektori	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
3.Regionalna državna pomoć	0,481	0,286	0,004	0,009	0,000	4,000	4,780
Ukupno	7,177	0,286	3,704	8,207	0,000	4,000	23,375

Odredbama člana 4 Pravilnika propisano je da godišnji izvještaj sadrži sljedeće podatke:

A1 - donacije, subvencije kamate, otpis duga i druge pomoći u skladu sa zakonom;
A2 - poreske olakšice i socijalna davanja (otpis, odlaganje plaćanja poreza i doprinosa);

B1 – učešće u udjelu u kapitalu, uključujući konverziju duga u akcijski kapital;

- C1 - zajmovi sa kamatnim stopama nižim od kamatne stope na finansijskom tržištu i zajmovi privrednim društvima u poteškoćama;
- C2 - ostale mjere;
- D - garancije.

U tabeli 13, u okviru instrumenta **A1** u 2015. godini, dodijeljena je državna pomoć u iznosu od **7.177.216,74 eura**.

Horizontalna državna pomoć dodijeljena kroz instrument **A1** iznosi **2.167.621,91 eura**, i ista je dodijeljena za:

1. Zapošljavanje – 242.238,93 eura (pomoć dodijeljena u okviru programa Zavoda za zapošljavanje Crne Gore: Program osposobljavanja za samostalan rad u 2015. godini;
2. Zapošljavanje – 466.856,36 eura (pomoć dodijeljena u okviru programa Zavoda za zapošljavanje Crne Gore: Program osposobljavanja za rad kod poslodavca u 2015. godini;
3. Zapošljavanje – 1.007.520,43 eura (pomoć dodijeljena na osnovu Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom);
4. Mala i srednja preduzeća - Opština Rožaje dodijelila je za podsticaj razvoja malih i srednjih preduzeća iznos od 20.431,72 eura. Opština Bijelo Polje je za oslobađanje od plaćanja komunalnih taksi malih i srednjih preduzeća dodijelila 9.143,00 eura;
5. Istraživanje i razvoj – 421.431,47 eura (pomoć je dodijeljena od strane Ministarstva nauke i nije prijavljena Komisiji za kontrolu državne pomoći).

Sektorska državna pomoć dodijeljena kroz instrument **A1** iznosi **4.528.432,81 eura**, i odnosi se na sljedeće:

1. Poljoprivreda i ribarstvo – 563.810,77 eura (najveći dio ove pomoći, u iznosu od 450.864,76 eura dodijeljen je od strane Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, u okviru Agrobudžeta. Preostali dio odnosi se na pomoć koju je opština Danilovgrad dodjeljivala poljoprivrednim proizvođačima, odnosno subvencionirala otkup mlijeka (70.291,01 eura) i opština Rožaje za podsticaj razvoja poljoprivrede, turizma i zapošljavanja (42.655,00 eura);
2. Kultura, informisanje i sport – 3.964.622,04 eura; Najveći dio pomoći (3.154.218,04 eura) odnosi se na pomoć koju je dodijelio Ministarstvo kulture u okviru sledećih programa:
 - Program: Kulturno umjetničko stvaralaštvo - 1.146.790,50 eura
 - Program: Kulturna baština – 1.161.817,96 eura
 - Program: Razvoj kulture na sjeveru Crne Gore - 252.869,60 eura
 - Program: Podrška razvoju medijskog pluralizma - 59.314,00 eura
 - Program: Prenos radio-difuznog signala na teritoriji Crne Gore - 228.500,00 eura
 - Program: Javni radio difuzni servis Crne Gore - 150.000,00 eura
 - Program: Razvoj kulture u Nikšiću – 154.925,98 eura
 - Pomoći koje su dodijeljene mimo programa državne pomoći (neprijavljena državna pomoć) - 155.000,00 eura.

Agencija za elektronske medije dodijelila je na osnovu Rješenja Komsije akt broj: 01-33/1 od 2. juna 2015. godine 260.000,00 eura javnim emiterima.

Preostali dio odnosi se na pomoć koju je Prijestonica Cetinje dodijelila za realizaciju sportskih aktivnosti i sportskih dešavanja u tom gradu (395.404,00 eura). Navedena dodijela nije prijavljene Komsiji za kontrolu državne pomoći.

Regionalna državna pomoć dodijeljena kroz instrument **A1** iznosi 481.162,03 eura i odnosi se na sledeće:

- Program podsticanja razvoja klastera u Sjevernom regionu i manje razvijenim opštinama Crne Gore za 2012-2016. godinu Ministarstva ekonomije u iznosu od 9.800,00 eura,
- Program povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja za period 2014-2016. godine u iznosu od 69.264,00 eura,
- Ministarstvo ekonomije – Investicioni plan Rudnika mrkog uglja 285.784,34 eura,
- Opština Bijelo Polje – Podsticaj za razvoj biznis zona (preduzeću Meso Promet) 116.313,69 eura.

U tabeli 13 u okviru instrumenta **A2** prikazana je dodijeljena regionalna državna pomoć u iznosu od **285.507,37 eura**.

Iznos pomoći 6.469,56 eura dodijeljen je u okviru regionalnih pomoći, i predstavlja ekvivalent subvencije pomoći dodijeljene na osnovu Investicionog plana AD Ski Resort – Kolašin 1450 u cilju povećanja turističke ponude sjevernog regiona a ujedno i podsticanja razvoja sjevernog regiona Crne Gore.

Takođe, u okviru istog instrumenta, prikazana je pomoć dodijeljan od strane Ministarstva održivog razvoja i turizma u iznosu od 15.563,71 eura. Navedeni iznos dodijeljen je na osnovu Investicionog plana Gintasmont Investment Construction and Trade AD Podgorica u cilju povećanja ponude ugostiteljskih usluga u Podgorici (predstavlja razliku između iznosa pomoći predviđene Rješenjem Komisije i iznosa prikazanog u Godišnjem izvještaju o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2014. godini).

Preostali dio iznosa u okviru ovog instrumenta odnosi se na pomoć dodijeljenu od strane Ministarstva ekonomije Rudnicima mrkog uglja na osnovu Investicionog plana (preuzimanje duga za poreze i doprinose od strane Vlade Crne Gore 125.621,55 eura i odlaganje obaveza po osnovu poreza i doprinosa u iznosu od 137.852,55 eura).

U tabeli 13 u okviru instrumenta **B1** prikazana je dodijeljena državna pomoć u iznosu od **3.704.341,00 eura**.

Najveći dio ovog iznosa pomoći dodijeljen je u okviru sektorskih pomoći, i to za sektor saobraćaja. Iznos od 3.700.000,00 eura predstavlja preuzimanje duga od strane Vlade Crne Gore Montenegro Airlines-a, radi finansiranja jednog od aviona tipa Embraer, na osnovu Plana restrukturiranja ove kompanije (rješenje Komisije za kontrolu državne pomoći, akt br. 01-36/1 od 20. juna 2012. godine).

Ministarstvo ekonomije dodijelo je pomoć preduzeću Centar za razvoj durmitorskog područija 4.341,00 eura. S obzirom da navedena pomoć nije prošla kroz proceduru predviđenu Zakonom o kontroli državne pomoći, ista se smatra neprijavljenom državnom pomoći.

U tabeli 13 u okviru instrumenta **C1** prikazana je dodijeljena državna pomoć u iznosu od **8.207.484,08 eura**. Iznos pomoći dodijeljen u okviru horizontalnih pomoći iznosi 8.190.893,94 eura i odnosi se na sljedeće:

1. Zapošljavanje - 16.898,95 eura (pomoć dodijeljena u okviru "Inoviranog programa samozapošljavanja" Zavoda za zapošljavanje Crne Gore;
2. Mala i srednja preduzeća – 8.173.447,09 eura (pomoć dodijeljena na osnovu Godišnjeg programa rada IRF-a za 2014. godinu); U okviru iste kategorije pomoć je dodijelila i Opština Podgorica za razvoj privrede u iznosu od 547,9 eura.

Sektorska pomoć dodijeljena u okviru ovog instrumenta dodijeljena je za poljoprivredu i ribarstvo – Program Glavnog grada za stimulisanje poljoprivredne proizvodnje u iznosu od 7227,81 eura.

Regionalna državna pomoć dodijeljena kroz instrument **C1** iznosi 9.362,33 eura i dodijeljena je na osnovu Programa podsticanja razvoja konkurentnosti preduzetnika, mikro, malih i srednjih preduzeća u Sjevernom regionu Crne Gore i manje razvijenim opštinama od strane Ministarstva ekonomije.

U tabeli 13 u okviru instrumenta **D**, u 2015. godini dodijeljena je državna pomoć u iznosu od **4.000.000,00 eura**.

Regionalna pomoć dodijeljena kroz ovaj instrument odnosi se na izdatu garanciju za kreditno zaduženje CGES-u i iznosi 4.000.000,00 eura.